

**ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ
ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ
В ОБЩИНА МОНТАНА
(2016 – 2020 Г.)**

*Приета с Решение № 202 от Протокол 10/28.06.2016 год. на Общински съвет
Монтана*

Съдържание

РЕЗЮМЕ	6
Раздел А: Контекст и оценка на нуждите	7
1 КОНТЕКСТ	7
1.1 Предистория: как е създадена стратегията	7
1.2 Обхват и фокус на стратегията	7

1.3	Съответствие с международни, национални и местни политики	8
2	ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СИТУАЦИЯТА И ОЦЕНКАТА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ В ОБЩИНА МОНТАНА	10
2.1	Тенденции в развитието на община Монтана.....	10
2.2	Идентифицирани рискови групи и потребности	12
2.2.1	Рискови групи деца, младежи и техните семейства	13
	Анализът показва, че през 2010 г. в община Монтана няма настанени деца, тъй като няма разкрито ЦНСТ през годината.	13
2.2.2	Пълнолетни лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Стари хора.....	15
2.3	Изводи за състоянието на мрежата от услуги в областта	16
2.3.1	Заключения за изпълнението на предходната стратегия	16
2.3.2	Препоръки.....	18
	РАЗДЕЛ Б: СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ.....	20
3	ВИЗИЯ И ЦЕЛИ	20
3.1	Визия	20
3.2	Ценности и принципи.....	20
3.3	Направления на стратегията	21
3.4	Общи и специфични цели	22
3.4.1	Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства.....	22
3.4.2	Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.	23
4	КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИЖЕНИЯТА НА СТРАТЕГИЯТА	24
5	ЛОГИЧЕСКА РАМКА НА ОБЩИНСКАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ОБЩИНА МОНТАНА	26
6	ИНТЕРВЕНЦИЯ – СОЦИАЛНИ УСЛУГИ И МЕРКИ	30
6.1	Мерки и дейности по Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства.	30
6.1.1	Мрежа от услуги за деца и семейства в риск	30
6.1.2	Алтернативна семейна грижа	38
6.1.3	Социално включване за деца с увреждания	39
6.1.4	Услуги и дейности за деца и младежи жертви на насилие, с рисково поведение	40
6.1.5	Подобряване на резидентните услуги в общността	42
6.2	Мерки и дейности по Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.	56
6.2.1	Подобряване на резидентните грижи за лица и стари хора.....	56
6.2.2	Планове за трансформиране на СИ за лица и стари хора	Грешка!
	Показалецът не е дефиниран.	
6.2.3	Нови резидентни услуги за лица и стари хора.....	57
6.2.4	Услуги за рехабилитация и подкрепа	58
6.3	Институционална рамка за изпълнението на Стратегията	67
6.3.1	Отговорности и роли	67
7	СТРУКТУРИ ЗА КООРДИНАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА ..	77

7.1	На областно ниво	77
7.2	На общинско ниво.....	80
8	РЕСУРСИ.....	82
8.1	Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията.....	82
8.2	Финансови и материални ресурси.....	82
8.3	Възможности за актуализация на Стратегията.	82

РАЗДЕЛ Д: ПРИЛОЖЕНИЕ.....83

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ДОКЛАД ЗА АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА И ОЦЕНКАТА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ В ОБЩИНА МОНТАНА.

Използвани съкращения (аббревиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
----	----------------------

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДРСЗ	Дирекция “Регионална служба по заетостта”
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено „Майка и бебе”
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КСУДС	Комплекс за социални услуги за деца и семейства
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за амбулаторно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
НП ”ОСПОЗ”	Национална програма „От социално подпомагане към осигуряване на заетост”
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РИО на МОН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на

	образованието и науката
РЗИ	Районна здравна инспекция
РПУ	Районно полицейско управление
РЦПНОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
ЛА	Личен асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция
ООЕ	Областен оперативен екип
ОРЕ	Общински работен екип

Резюме

В Закона за социално подпомагане и в Правилника за неговото прилагане е създадена законовата рамка за разработването и изпълнението на областни и общински стратегии за развитие на социални услуги, като инструмент за по-тясна връзка между равния достъп, качеството и финансовата устойчивост на социалните услуги. Организирането на процеса по изготвянето на стратегиите на областно и на общинско ниво е регламентирано в посочените нормативни документи като задължение на областния управител и съответните кметове и общинските съвети.

Общинската стратегия за развитието на социалните услуги в община Монтана /2016 – 2020 г./ е разработена като секторна политика, въз основа на Областната стратегия за социални услуги 2016-2020, Стратегията, изпълнявана през изминалия период - 2011-2015 г., както и въз основа на анализ на потребностите от социални услуги в община Монтана

Настоящата стратегия представлява отворен и гъвкав документ, подлежащ на усъвършенстване и допълнение. Чрез него се дава възможност за поглед в бъдещето и полагане основите на желаното развитие на община Монтана в социалната сфера.

Визия: Общинската стратегия за развитието на социалните услуги цели да превърне община Монтана в територия с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот.

За да се продължи постигнато на качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко направления. В процеса на планиране те бяха идентифицирани в Областната стратегия с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията в област Монтана.

Ключовите направления на Областната стратегия, а същевременно и на настоящата Общинска са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на важните социални проблеми на жителите на региона като цяло.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В логиката на Общинската стратегия за социалните услуги, обособяването на интервенцията за уязвими деца и младежи и техните семейства, както и лицата с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните **направления за съдържанието на социалните услуги** включват:

Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства

Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

Приоритетите на съответните направления на Общинската стратегия отново са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи.

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

1 Контекст

1.1 Предистория: как е създадена стратегията

Стратегията е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в община Монтана – общинска администрация, дирекция за социално подпомагане, доставчици на социални услуги, местни граждански организации, представители на целевите общности и рисковите групи. Стратегията стъпва основно на разработен Общински аналитичен доклад, който е неразделна част от нея. Съгласно Закона за социално подпомагане и Правилника за неговото прилагане Стратегията следва визията, направленията и приоритетите на областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана.

Анализът на ситуацията и оценка на потребностите обхваща информация за периода юни –2015 година, като в документа е включена и информация за наличните услуги към 31 декември 2015 г.

На.04. 2016 г. Стратегията е предложена за обсъждане и одобрение от Общинския съвет Монтана.

1.2 Обхват и фокус на стратегията

В съответствие с предписанията на ППЗСП, стратегията обхваща **период** от 5 години - 2016 – 2020 г.

По отношение на **териториалния обхват на социалните услуги и дейности** общинската стратегия включва: социални услуги, разкривани самостоятелно в отделните населени места; координирани и съгласувани дейности с други общини, мобилност на услугите; други социални дейности, здравни или образователни програми и инициативи, насочени към социално включване на уязвими общности и групи.

На основата на настоящата стратегия, следва да бъдат разработени съответно годишните планове за развитие на социалните услуги за периода 2016-2020 г..

По отношение на съдържанието и параметрите на мерките общинската стратегия покрива широк спектър от социални услуги и дейности – съществуващи и нови.

Социалните услуги и дейности са разглеждани като система от услуги, които си взаимодействат и допълват, за да се постигне реален ефект и ползи за обхванатите целеви групи. Политиките на социално включване обхващат много уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа.

В този контекст общинското планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка.

1.3 Съответствие с международни, национални и местни политики

Разработването на Стратегията е в съответствие със Специфичните препоръки на Съвета на ЕС в тази област, добрите практики на страните-членки на ЕС, както и с редица международни документи, които третираат въпросите, свързани със защитата на човешките права и подобряване на качеството на живот на възрастните хора, хората с увреждания, гарантиране правото на децата на семейна среда и на достъп до качествена грижа и услуги според индивидуалните им потребности:

Стратегията е разработена в унисон с принципите на:

□ **Международни нормативни актове, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, като:**

- Международна харта за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Международен пакт за социални, икономически и културни права;
- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания и Факултативния протокол
- Европейска социална харта
- Стандартни правила за равнопоставеност и равни възможности за хората с увреждания на ООН
- Конвенция на ООН срещу насилието и дискриминацията
- Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи;
- Харта на основните права на ЕС;
- Европейска харта на правата и отговорностите на възрастните хора, нуждаещи се от дългосрочни грижи и помощ;
- Европейска харта на предоставящите грижа в семейството;
- Европейска стратегия за хората с увреждания за периода 2010 - 2020;
- Европейска стратегия за здравеопазване;
- Резолюция на Европейския парламент от 9 септември 2010 г. относно дългосрочните грижи за възрастни хора.

През последните години в България са разработени и се изпълняват редица национални стратегически документи, регламентиращи развитието на социалните услуги. Един от приоритетите в програмата на правителството са мерките за борба със социалното изключване и за приобщаване на лицата, които имат най-малък достъп до пазара на труда и до обществото, чрез осигуряване на по-добър достъп до социални услуги.

Настоящата Стратегия е разработена в съответствие с действащото национално законодателство в областта на социалните услуги, здравеопазването, интеграцията на хората с увреждания, защитата от дискриминация.

□ **Документите на национално ниво:**

- Национална стратегия за дългосрочна грижа
- План за действие за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа на възрастните хора и План за действие към нея (в процес на разработване от АСП);
- Национален доклад на Република България по стратегиите за социална закрила и социално включване 2013 - 2014 г.;
- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в България”;
- План за действие за изпълнение на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”;
- Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008-2015;
- Национална стратегия за детето 2008–2018 г.;
- Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006–2020;
- Стратегически план на МТСП до 2018 година;
- Национална стратегия на Република България за интеграция на ромите (2012 – 2020).

Последните стратегически документи в областта на социалната политика са в контекста на членството в Европейския съюз и са разработени при следване на Отворения метод на координация.

□ **Документи на областно и общинско ниво:**

- Областна стратегия за развитие на област Монтана (2015–2020)
- Областна стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020;
- Общински план за развитие на община Монтана
- Общинска програма за закрила на детето за община Монтана;
- Други програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги и дейностите за социална интеграция на общности в неравностойно положение на ниво община.

2 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в община Монтана

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за адекватното планиране на капацитета на социалните услуги и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, обслужващи няколко населени места, както и за разработване на „смесени“ услуги.

2.1 Тенденции в развитието на община Монтана

Анализът на ситуацията идентифицира основните проблеми, които се отнасят до състоянието и развитието на социалните услуги на територията на община Монтана. В резултат от проучването са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, нуждаещи се от социални услуги, както и причините, пораждащи конкретната ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи от населението на основата на социално-икономически и други неблагоприятия.

Основните заключения за тенденциите в демографските процеси в община Монтана са:

- Намаление на общия брой на населението в общината в резултата на отрицателния естествен и механичен прираст;
- Равнището на раждаемостта се запазва непроменено;
- Запазване на високото равнище на смъртност;
- Намаление на населението в трудоспособна възраст в общината;
- Увеличаване на средната възраст на населението в общината и тенденция към нарастване броя на населението в така наречените зависими групи от трудоспособното население. Това е предпоставка за необходимост от сериозно развитие на системите за социални услуги в общината.

Основен отрасъл в общината е промишлеността. Предприятията от този отрасъл дават 48,2 на сто от продукцията на общината.

Следващият по важност за община Монтана отрасъл е селското стопанство.

На сектора услуги се пада 40,0 на сто от произведената брутна продукция в община Монтана.

Основен отрасъл в сферата на услугите е търговията, техническото обслужване и ремонт на автомобилите.

Съгласно официалните данни, получени от Дирекциите “Бюро по труда” Монтана общият брой регистрирани безработни лица в общината към 30.06.2015 г. е 12 069. От тях 3 797 са без или с по-ниско от основното образование, 488 са с намалена работоспособност, 1 992 са

безработните младежи, а лицата с регистрация над 1 година и безработните над 55 години са съответно 6 745 и 3 363.

Рисковите фактори, влияещи върху здравето на населението са, както следва:

- Влошаване на демографския потенциал – отрицателен прираст, застаряващо население, висока обща и детска смъртност. Всички показатели са над средните за страната;
- Нисък социален статус на по-голяма част от населението – безработни, неосигурени;
- Концентрация на големи маси ромско население;
- Ниска култура на някои социални групи от населението;
- Висока заболяемост, болестност и леталитет от социално значими болести;
- Липса на алтернативни ЛЗ за хронично болни и диспансерни структури;
- Недостатъчна обезпеченост на общината с висш и среден медицински персонал особено за отдалечените от общинския център населени места;
- Недостиг на специалисти по профилни и някои основни специалности.

Грижата за децата от 10 месеца до 3 години е поверена на 4 дневни детски ясли, разположени на територията на гр. Монтана.

На територията на община Монтана функционират 1 защитено училище и училища, посочени по-долу:

Защитено училище:

- ОУ „Васил Левски”, с. Смоляновци

Профилираните гимназии – 2 , а професионални - 5

1	ОУ "Г. Бенковски" <i>кв. Кошарник-Монтана</i>	(096)305 192
2	Монтана	ПМГ "Св. Кл. Охридски" <i>ул. Юлиус Ирасек, 7</i>
3	Монтана	ГПЧЕ "П. Богдан" <i>ул. Юлиус Ирасек, 7</i>
4	Монтана	I ОУ "Св.св.Кирил и Методий" <i>бул. 3 март, 23</i>
5	Монтана	II СОУ "Н. Й. Вапцаров" <i>ул. Цар Ив. Александър, 22</i>
6	Монтана	III ОУ "Д-р Петър Берон" <i>бул. Княз Ал. Бетенберг, 48</i>
7	Монтана	IV ОУ "Ив. Вазов" <i>бул. Княз Ал. Бетенберг, 48</i>
8	Монтана	V СОУ "Хр. Ботев"

		ул. Димитър Подвързачов, 1
9	Монтана	VI ОУ "Л. Каравелов" бул. 3 март, 23
10	Монтана	VII СОУ "Ас. Злататов" ул. Св. П. Ефтимий, 90
11	Монтана	VIII СОУ "Отец Паисий" ул. Св. П. Ефтимий, 90
12	Монтана	IX СОУ "Ив. Пейчев" ул. Парта, 10
13	с. Смоляновци	ОУ "В. Левски"
14	с. Габровница	ОУ "Св.св. Кирил и Методий"
15	с. Д-р Йосифово	ОУ "Хр. Ботев"
16	Монтана	ФСГ "В. Левски" ул. Ал. Стамболийски, 37
17	Монтана	ПГТЕ "Хр. Ботев" ул. Н. Бозвели, 22-А
18	Монтана	ПГСАГ ул. П. Хитов, 15а
19	Монтана	ПГЛП ул. Ал. Стамболийски, 37
20	Монтана	ОДК ул. Мито Веренишки, 61
21	Монтана	РЦПНОВДУСОП

Специални училища-помощни – няма.

Обезпечено е обучението на всички ученици от ромски произход, живеещи в обособени ромски квартали, които желаят да се обучават в „приемните училища” в град Монтана.

Детските градини са 12 със седалище в града. Към тях има филиали в 10 от селата на общината.

2.2 Идентифицирани рискови групи и потребности

В резултат от анализа на рисковите фактори бяха обособени няколко ключови рискови групи. Същевременно анализът на групите в риск не цели тяхната пълна класификация, а набелязването на някои приоритетни потребности от социална защита за групите, както и преценка на необходимостта от конкретни социални услуги за тях.

Данните за броя на лицата от съответните групи (с изключение на настанените в специализирани институции) са приблизителни, тъй като рискът от социално изключване е резултат от съчетаване на фактори от различно естество, а не резултат от една единствена характеристика. Така например, само наличието на много деца в семейството не може да бъде предпоставка за социално изключване, ако към тази характеристика не са включени и други, като продължителна безработица, липса на жилище, ниско образование на родителите.

Забележка: В Общинския доклад-анализ /Приложение 1/, е включен подробен „списък” на рисковите групи и подгрупи с количествени данни за всяка рискова група или подгрупа, характеристика на техните проблемите и потребностите.

Количествените данни не навсякъде са пълни и в Анализа е посочено, кои от тях липсват!

2.2.1 Рискови групи деца, младежи и техните семейства

➤ Деца, настанени в ЦНСТ и деца, напуснали ЦНСТ

Анализът показва, че през 2010 г. в община Монтана няма настанени деца, тъй като няма разкрито ЦНСТ през годината.

През 2014 г. броят на децата, настанени в ЦНСТ за деца е 41 деца, като вече има деца и в ЦНСТ – Монтана.

➤ Деца с увреждания

Към м. юни 2015 г. на територията на община Монтана са регистрирани 312 деца с увреждания от 1 025 деца с установени трайни увреждания за областта. От тях 312 в общината при 538 децата с физически увреждания за областта, 226 са деца с множествени увреждания от общината, при 372 за областта, 37 са деца с умствена изостаналост, при 84 за областта и 4 деца с психични разстройства в общината, при 31 деца за областта.

➤ Деца в училищна възраст, необхванати от образователната система

По данни на РИО – Монтана за периода от 2010 г. до 2015 г. няма деца, в училищна възраст, които да не са обхванати от образователната система.

➤ Деца, настанени при близки и роднини

Към юни общият брой на настанени деца при близки и роднини общо за област Монтана е 194 деца като в сравнение с 31.12.2010 г. техният брой е спаднал с близо 40 деца. Съответно най-висок е дялът на децата, настанени при близки и роднини в трите по-големи общини на областта.

Община Монтана отбелязва най-висок дял за областта на настанени деца при близки и роднини – 64 деца към 30 юни 2015г..

➤ Деца в приемна грижа

Деца, настанени в приемна грижа

Броят на децата, настанени в приема грижи през 2010 г. е 25, като 10 деца – община Монтана.

Броят на децата, настанени в приема грижи през 2015 до 30 юни 2015 г. за областта е 40, като 6 – община Монтана.

Деца, напуснали приемна грижа

Броят на децата, напуснали приемната грижи през 2011 г. е 7, за община Монтана - 4, през 2012 – 27, за община Монтана - 7, през 2013 г. – 50, за община Монтана – 8, през 2014 г. – 57, за община Монтана - 16, а през 2015 г. до м. юни 2015 г. – 28, за община Монтана – няма данни.

От горепосочените данни е видно, че услугата приемна грижа е добре развита в общината.

➤ **Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години**

По данни на НСИ, ражданията на майки под 18 год. през 2010 г. е 29 бр. при 171 бр. за областта, от тях за община Монтана са 1 раждане на майка под 14 год., във възрастова група 15-16 год. – 8, над 16 год. – 20.

Към 31.12.2014 г. техният брой е съответно – общо раждания на майки под 18 год. – 29 бр. при 140 бр. за областта, от тях 2 раждания на майки под 14 год., във възрастова група 15-16 год. – 10, над 16 год. – 17.

➤ **Деца в многодетни семейства**

Към м. декември 2009 г. на територията на област Монтана са регистрирани 2 388 многодетни семейства. Броят на многодетни семейства регистрирани на територията на община Монтана е 458.

Към 30.06.2015 г. децата в многодетни семейства са 288 за община Монтана.

➤ **Деца на самотни родители**

Към юни 2015 г. в областта са подадени данни от РДСП за общо 1 778 деца на самотни родители, община Монтана е с 67 деца.

➤ **Деца в конфликт със закона**

Децата в конфликт със закона могат да се определят на:

- Малолетни и непълнолетни, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС

Малолетните, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС Монтана:

- През 2010 г. са 5;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – 4.

Непълнолетни, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС:

- През 2010 г. са 8;
- През 2014 гл – 8;
- Към 30 юни 2015 г. – 5.

Брой Възпитателни дела за престъпления на непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по реда на чл. 61 от НК:

- През 2010 г. са 17;

- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – 1.

Брой деца с наложена мярка обществен възпитател през годината:

- През 2010 г. са 4;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – няма деца.

Общ брой деца, с които МКБППМН работи годишно

- През 2010 г. са 45;
- През 2014 г. – 22;
- Към 30 юни 2015 г. – 10.

От анализа данните показват, че броят на децата в конфликт със закона не се променя коренно през периода 2010 – 2014 – юни 2015.

➤ **Деца, жертви на насилие и трафик и получили полицейска закрила**

Общият брой на децата, жертва на насилие за общината и по години е, както следва: 2010 г. - 41 деца, 2011 г. – 82, 2012 г. – 68, 2013 г. – 79, 2014 г. – 101 и към 30 юни 2015 г. – 44 деца.

От тях:

- Броят на децата област, жертва на физическо насилие през 2010 г. е 5, като към края на 2014 г. отново са 5 деца или броят им се запазва.
- Броят на децата, жертва на сексуално насилие през 2010г. е 2 бр. Тревожен е фактът, че през следващите години техният брой се увеличава, както следва: 2011 г. – 7, 2012 г. – 2, 2013 г. – 4, 2014 г. – 2, и към 30 юни 2015 г. – 4 деца.
- Броят на децата, жертва на друго насилие също тревожно се увеличава през разглеждания период. През 2010 г. – 12 деца, 2011 г. – 22, 2012 г. – 23, 2013 г. – 29, 2014 г. – 29 и към 30 юни 2015 г. – 18 деца.

2.2.2 Пълнолетни лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Стари хора

➤ **Лица с физически увреждания**

Към м. юни 2015 г. данните за лицата с физически увреждания за общината са, че техният общ брой е 4 553 лица.

➤ **Лица с умствена изостаналост**

Лицата с умствена изостаналост за област Монтана към юни 2015 г. са 84 лица, като най-голям е броят им в община Монтана – 37.

➤ **Лица, настанени в институции**

Общият брой на лицата с лица с физически увреждания в СИ към 30.06.2015 г. е 168 лица, като 41 са лицата в община Монтана.

➤ **Лица в резидентна грижа**

Лица с физически увреждания в ЦНСТ към 30.06.2015 г. са общо 34 лица за областта, разпределени в община Монтана - 9 лица.

Лица с физическо увреждания в ЗЖ: Само 1 лице с физически увреждания към 30.06.2015 г. е настанено в ЗЖ и то е от община Брусарци.

Лица с психични разстройства в ЗЖ към 30.06.2015 г. са общо 19, като 9 в община Монтана.

Лица с умствена изостаналост в ЗЖ към 30.06.2015 г. са общо 14 лица, 6 в община Монтана.

Лица, настанени в преходно жилище към 30.06.2015 г. са общо 5 лица в община Монтана.

➤ **Самотно живеещи стари хора**

По данни на НСИ самотно живеещите стари хора към 2011 г. по данни на преброяването са общо 10 879 лица, за общините Монтана – 2 731 лица.

2.3 Изводи за състоянието на мрежата от услуги в областта

2.3.1 Заключение за изпълнението на предходната стратегия

Основните цели на предходната Областната стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2010-2015г бяха:

- Деинституционализация на грижите за децата;
- Деинституционализация на грижите за възрастни хора и хората с увреждания.

В процеса по деинституционализация на грижите за децата се работеше в посока

✓ разработване на планове за закриване или трансформация на специализирани институции;

✓ настаняване на децата от институции в различни форми на семейна грижа;

✓ създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда;

✓ подобряване качеството на съществуващите услугите от резидентен тип;

✓ закриване и трансформация на съществуващите специализирани институции за деца;

✓ подпомагане на социалната интеграция на младежите, напускащи специализирани институции.

Във връзка с подобряване грижите и качеството на грижите за деца, услугите за деца в риск, както и извеждане на деца, настанени в специализирани институции в социални услуги от резидентен тип или в среда, близка до семейната са предприети няколко стъпки:

В периода 2010 г. – 2015 г. са разкрити:

- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания** - гр.Монтана, с капацитет 10 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания** - гр.Монтана, с капацитет 14 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания** - гр.Монтана, с капацитет 14 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания** - гр.Монтана, с капацитет 14 места;

През посоченият период е закрыта и специализирана институция на територията на община Монтана.

- **Дом за медико-социални грижи за деца** гр.Монтана

Изключителен успех бележи развитието на социалната услуга **Приемна грижа** в община Монтана, която е най - добрата алтернатива, децата да не се отглеждат в специализирани институции.

В годините постепенно нараства броят на приемните семейства, желаещи да полагат грижи за деца. 2010 година броят на приемните семейства в област Монтана е 19, с настанени в тях 17 деца. В края на 2015г. броят на приемните семейства е 150, с настанени в тях 167 деца..

През 2012 г. освен от дирекция „Социално подпомагане” услугата започва да се предоставя и по Проект „И аз имам семейство” в партньорство с община Монтана.

През 2014 г. в град Монтана е открита **Синя стая**, която е специализирано помещение за изслушване и разпит на деца, свидетели и жертви на насилие от специално обучени професионалисти. Това са деца, участващи в правни процедури, независимо дали като свидетели или жертви на престъпление, деца в конфликт със закона или участници в административни и граждански производства. Целите на **Синята стая** са да се избегне допълнителното травмиране на децата в процеса на разследване и правораздаване и да се защитят техните права и най-добър интерес, като в същото време се гарантира събирането на пълна и точна информация по даден случай, за да може да се приложи ефективно правосъдие.

През 2015 – В гр. Монтана е открит първият в страната **Детски център за застъпничество и подкрепа „Зона ЗаКрила”**. Иновативна услуга за деца жертви на насилие и престъпления, обединяваща добри юридически, медицински, психологически и социални практики и поставя детето във фокуса на всички техни усилия.

При изпълнение на целите от предходната стратегия, касаещи развиване и предлагане на мрежа от социални услуги в общността, съобразени с потребностите на възрастните хора и хората с увреждания и подобряване на тяхното качество; разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и

стари хора; подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността; повишаване ефективността на услугите и осигуряване на равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество сенаблюдава малък, но съществен напредък.

Разкрити социални услуги от резидентен тип за възрастни в периода 2010-2015 г. на територията на община Монтана:

- **Защитено жилище за лица с психични разстройства в гр.Монтана, с капацитет 9 места**
- **Защитено жилище за хора с умствена изостаналост в гр.Монтана, с капацитет 8 места**

Намалени са капацитетите на:

- **Дневен център за стари хора в гр.Монтана – от 24 места на 8 места;**
- **Център за временно настаняване гр.Монтана от 15 места на 10 места.**

На територията на община Монтана се предоставят социалните услуги «Личен асистент», Домашен социален патронаж, увеличен е броят на потребителите и е разширен териториалният обхват на услугата Обществена трапезария.

Планирани и неразкрити социални услуги за деца и възрастни:

- Областен център по приемна грижа;
- Център за превенция на отпадналите от училище;
- Кризисен център за жени и деца, жертви на трафик и насилие;
- ЦСРИ за стари хора и възрастни с увреждания в гр.Монтана;
- Защитени жилища за стари хора в Монтана;

Голяма част от заложените в предходната стратегия социални услуги останаха неразкрити, поради разнородни причини - липса на интерес в общността към дадения вид услуга, недостатъчно финансиране, липса на подходящ сграден фонд и схеми за финансиране, недостиг на общински средства, липса на методика за реда и условията за предоставяне на иновативни услуги отговарящи на потребностите на уязвимите групи.

2.3.2 Препоръки

Разработването на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги 2016 - 2020 в област Монтана е базирано на резултатите от изготвения Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Монтана и националните приоритети за развитие и предоставяне на социални услуги. Необходимо е да се развие максимално широко партньорство и включване на всички заинтересовани страни. Специфичните характеристики на проблемите на рисковите

групи изискват решения на областно ниво и осъществявани със съвместните усилия на всички заинтересовани страни.

Следва да се обърне внимание на:

- Превенция и ранна интервенция за деца и семейства в риск - услуги за превенция, или дейности в наличните услуги;
- Продължаване на работата в посока деинституционализация на грижите за деца и окончателното закриване на институциите за деца;
- Деца и възрастни с увреждания - развитие на услугите в общността за децата и възрастните с увреждания, работата в мрежа, услуги за лица с психични разстройства и деменция;
- Социално включване на рисковите групи - развитие на интегрирани услуги и на свързаните сектори - образование, здравеопазване, пазар на труда и междусекторни сътрудничества;
- Развитие на иновативни междусекторни услуги за възрастни хора и хора с увреждания, включващи рехабилитация, трудотерапия и учене през целия живот;
- Грижа за старите хора - деинституционализация на грижите за старите хора, подкрепящи социални услуги за стари хора;
- Иновативни социални услуги, съответстващи на спецификата на потребностите на рисковите групи;
- Устойчивост на предлаганите социални услуги в общността, финансирани по различни национални/европейски програми. Създадените и установени форми на социална подкрепа в общността като „Личен асистент“, „Социален асистент“, „Домашен помощник“ все още са зависими от отпускания финансов ресурс, а не от наличните потребности в общините.
- Засилване на превенцията и ранната диагностика;
- Повишване на професионалните компетенции на екипите в социалните услуги, чрез включването им в обучения и осигуряването на регулярни супервизии.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3 Визия и цели

3.1 Визия

В дългосрочен план Общинската стратегия за развитие на социалните услуги цели да превърне **община Монтана в територия с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот.**

3.2 Ценности и принципи

Основна ценност за общинската стратегия за социалните услуги е всяко човешко същество със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, и за правата на детето и утвърждава следните **ценности** при планирането и предоставянето на социални услуги, които се споделят от заинтересованите страни в община Монтана, като:

- ⊙ Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи;
- ⊙ Зачитане на човешките права и съответствие на социалните услуги с международно признатите права на човека и права на детето;
- ⊙ Водещи интереси на детето и на потребителите при планиране и предоставяне на социални услуги;
- ⊙ Благосъстояние на децата, семействата, уязвимите общности и индивиди;
- ⊙ Семейната среда като ценност и ресурс за преодоляване на социалното изключване и за развитие на наличния потенциал на всеки за самостоятелност и реализация;
- ⊙ Достойнството на всяко човешко същество.

Принципи и подходи, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- ⊙ Съответствие с реалните нужди на групите в риск и планиране на гъвкави социални услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите;
- ⊙ Осигуряване на равен достъп до услуги за всички рискови групи и уязвими общности, живеещи на територията на областта;
- ⊙ Насърчаване на услугите в общността и ползване на услуги от резидентен тип само в краен случай;
- ⊙ Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата;

- ⊙ Надграждане върху достиженията и натрупания опит в планирането, управлението и предоставянето на социалните услуги;
- ⊙ Иновативност и гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки;
- ⊙ Прозрачност и отчетност при планирането и усвояването на финансовите средства;
- ⊙ Изграждане на мрежа от партньорства на местно ниво, с участието на всички заинтересовани страни;
- ⊙ Осигуряване на подкрепа на персонала за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти.
- ⊙ Законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и със съответните подзаконови нормативни актове.

3.3 Направления на стратегията

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления. В процеса на планиране те бяха идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията в област Монтана.

Ключовите приоритети са изведени от Областната стратегия в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на критичните социални проблеми на жителите на областта.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В логиката на Областната стратегия за социалните услуги, обособяването на интервенцията за децата, пълнолетни и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните **направления за съдържанието на социалните услуги**, както в Областната, така и в Общинската стратегия включват:

Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства

Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора

Стратегията отделя специално внимание на следните целеви групи:

А. Деца и семейства в риск:

- ☉ Деца в риск от отделяне от родните семейства, деца в риск от negliжиране, насилие
- ☉ Деца с увреждания
- ☉ Деца в риск, включително необхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище
- ☉ Деца и младежи, жертви на насилие
- ☉ Деца и младежи, настанени в специализирани институции и в резидентни услуги – ЦНСТ, ЗЖ и др.

Б. Уязвими пълнолетни лица, възрастни и стари хора:

- ☉ Хора с увреждания
- ☉ Лица, настанени в институции
- ☉ Лица с психични разстройства
- ☉ Лица в друго неравностойно положение /принадлежащи към етническа общност, безработни, живеещи под линията на бедността
- ☉ Самотно живеещи възрастни хора с увреждания и заболявания
- ☉ Стари хора.

3.4 Общи и специфични цели

За осъществяването на визията на Стратегията във всяко от избраните по-горе направления са набелязани общи и специфични цели:

3.4.1 Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства

❖ **Обща цел:** Да се създадат условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на деца и семейства, подкрепа на семейства с деца в риск.

Услугите в това направление са насочени към:

- ☉ Превенция за деца и семейства в риск;
- ☉ Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи чрез развитие на социални услуги в общността.

Специфични цели:

Специфична цел 1 (Направление 1): Разширяване на мрежата от социални услуги за подкрепа на уязвимите семейства и децата за превенция на отделянето на деца от семействата,

предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.

Специфична цел 2 (Направление 1): Създаване на нови социални услуги и подобряване на качеството в съществуващите услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.

Специфична цел 3 (Направление 1): Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Специфична цел 4 (Направление 1): Да се осигури превенция и подкрепа при случаи на децата жертви на насилие, при наличие на деца и младежи с рисково поведение, както и на деца в конфликт със закона.

Специфична цел 5 (Направление 1): Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услугите от резидентен тип.

Специфична цел 6 (Направление 1): Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги; да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

3.4.2 Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

❖ **Обща цел:** Да се ускори процеса на деинституционализация посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.

Стратегията трябва да доведе до значително намаляване на дела на хората в специализирани институции в община Монтана чрез развиване на социални услуги за извеждането им, закриване на институции, развиване на качествени социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната.

Услугите в това направление са насочени към:

- ☉ Деинституционализация на грижите за възрастни хора
- ☉ Осигуряване на домашни грижи и подкрепа в дома на потребителите, която да предотврати или поне да отложи необходимостта от резидентна грижа

Специфични цели:

Специфична цел 1 (Направление 2): Подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността.

Специфична цел 2 (Направление 2): Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания.

Специфична цел 3 (Направление 2): Създаване на условия за социално включване чрез предоставяне на адекватни почасови и дневни услуги за превенция и подкрепа.

Специфична цел 4 (Направление 2): Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно и междуобщинско сътрудничество и развитие на смесени услуги.

4 Ключови индикатори за постиженията на Стратегията

Индикаторите са характеристика, която може да бъде измерена, за да се оцени изпълнението на заложените цели в Стратегията за развитие на социалните услуги, както и резултатите и въздействието от тяхното изпълнение. Описаните по различните направления на стратегията индикатори включват количествени и качествени индикатори:

Постигането на целите на стратегията в рамките на следващите пет години ще създаде условия за подобряване качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение, живеещи на територията на община Монтана. Качествената промяна в ситуацията в общината ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори. (Подробен списък на индикаторите е представен в Логическа рамка на документа.)

Основните **базови индикатори за въздействието** на Стратегията и постигната промяна в системата на социалните са:

- Развита модерна социална политика в подкрепа на рискови семейства и общности в община Монтана в съответствие с националните приоритети за деинституционализация и европейските ценности;
- Подобро равнище на създадени възможности за достъп до услуги на максимален брой нуждаещи се хора;
- Постигната качествена промяна в предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип;
- Осъществени поне 2 междуобщински/междусекторни социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община;
- Разкрити повече социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора;
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 10 % от старите самотноживеещи хора в общината;

Качествените и количествени индикатори за ефективност, ефикасност и въздействие на Стратегията включват:

- Намален брой на децата отделени от родните семейства;
- Подобрена грижа за децата, настанени в алтернативни форми на семейна грижа (настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване);

- Обхващане на възможно по-голяма част от децата с увреждания в услуги за медицинска и социална рехабилитация и/или в различни форми на заместваща и дневна грижа;
- Поне 90% от децата в предучилищна възраст, обхванати в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст - в подходяща форма на образование;
- Намаление с 80% на децата в риск от отпадане от училище;
- Предотвратена преждевременна институционализация на поне 50 хора с увреждания, стари хора и самотноживеещи, чрез развитите услуги за грижа в семейна среда;
- Осигурени социални услуги - тип резидентна грижа в среда, близка до домашната, за поне 40% от нуждаещите се стари хора, които са затруднени да живеят сами;
- Осигурена подкрепа и задоволяване на ежедневните потребности на бездомните лица на територията на община Монтана;
- Разширен спектър от услуги за превенция и успешна реинтеграция на лица от рискови групи /със зависимости и проблемно поведение/;
- Осигуряване на обучение, възможности за придобиване на професионални умения и осигуряване на трудова заетост на поне 20 лица от рискови групи, годишно.

5 Логическа рамка на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

Визия	Общинската стратегия за развитие на социалните услуги цели да превърне община Монтана в територия с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот			
Цели		Индикатори – базови индикатори за ефекта и въздействието на Стратегията и постигнатата промяна в ситуацията към 2015 г.	Източници на информация	Период на проверка
<u>Направление 1</u> Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства	<u>Обща цел :</u> Създаване на условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на деца и семейства, подкрепа на семейства с	- Осигурена подкрепа на по-голяма част от уязвимите семейства и деца в Центрове за обществена подкрепа и Семейно-консултативни центрове; - Обхванати в комплексна програма за ранно детско развитие; - Намален брой на децата, отделени от родните семейства; - Подобрена грижа за децата, настанени в алтернативни форми на семейна грижа (настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване); - Реинтеграция в семейна среда на деца от резидентни услуги в биологично семейство или чрез настаняване при близки и роднини, приемна грижа,	- Финален доклад за оценка на въздействието на Областната стратегия - Годишни доклади за мониторинг на напредъка на изпълнението на областната стратегия - Статистически данни на НСИ - месечни и тримесечни справки в РДСП - анализи на РДСП за оценката на	2016г. 2018г. 2020г.

	деца в риск	осиновяване; - Осигурена качествена приемна грижа за поне 50 деца чрез увеличаване броя и повишаване капацитета на приемните семейства; - Създаден капацитет за обхващане на възможно по-голяма част от децата с увреждания в услуги за медицинска и социална рехабилитация и/или в различни форми на заместваща и дневна грижа; - Поне 90% от децата в предучилищна възраст, обхванати в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст - в подходяща форма на образование; - Намаление с 80% на децата в риск от отпадане от училище	потребностите - заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови общински услуги в подкрепа на уязвими семейства и деца - решения на ОбС и заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги - Проучване за обратна връзка от потребителите	
Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение.	Обща цел: Ускоряване процеса на деинституционализация, посредством гарантиране на достъпа до качествени	- Предотвратена преждевременна институционализация на поне 50 хора с увреждания, стари хора и самотноживеещи, чрез развитите услуги за грижа в семейна среда; - Постигната степен на адаптиране на средата към нуждите на хората с увреждания; - Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на по-голям брой от хората с увреждания – чрез увеличен капацитет на	- Социологически проучвания - Финален доклад за оценка на въздействието на Областната стратегия - Годишни доклади за мониторинг на напредъка на изпълнението на областната стратегия	2016г. 2018г. 2020г.

Грижа за старите хора.	социални услуги в общността	потребителите на услугите домашен социален патронаж, обществена трапезария, домашен помощник, социален и личен асистент; - Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 20% от старите хора с приоритетно обхващане на самотноживеещите в изолирани населени места; - Осигурени социални услуги- тип резидентна грижа в среда, близка до домашната, за поне 40% от нуждаещите се стари хора, които са затруднени да живеят сами; - Подобрен достъп на хората с увреждания до социална и медицинска рехабилитация чрез изградена мрежа от ЦСРИ, която да предоставя необходимите услуги; - Създаден капацитет за осигуряване на дневни и почасови грижи за поне 50 възрастни хора и лица с увреждания годишно; - Осигурена подкрепа и задоволяване на ежедневните потребности на бездомните лица; - Увеличаване и подобряване качеството на резидентните грижи за хората с увреждания; - Разширен спектър от услуги за превенция и	- Статистически данни на НСИ - месечни справки в РДСП - анализи на РДСП за оценката на потребностите - заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови общински услуги в подкрепа на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение - решения на ОбС и заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги - Проучване за обратна връзка от потребителите	
--------------------------------------	---	--	--	--

		успешна реинтеграция на лица от рискови групи /със зависимости и проблемно поведение/; • Осигуряване на обучение, възможности за придобиване на професионални умения и осигуряване на трудова заетост на поне 10 лица от рискови групи, годишно.		
--	--	---	--	--

6 Интервенция – социални услуги и мерки

Функциониране на социалните услуги на областно и общинско ниво: Социалните услуги ще се предоставят на две нива – общинско и областно. На всяко от нивата ще бъдат изградени партньорски мрежи, които ще обединяват досега съществуващите с планираните социални услуги.

- Посочено е развитието на съществуващите социални услуги в перспектива: разширяване, реформиране или закриване на всяка услуга/дейност;
- Очертано е разкриването на нови социални услуги за всички целеви групи, включително иновативни услуги, които не съвпадат изцяло със стандартните държавно-делегираны дейности;
- Планирани са междусекторни иновативни услуги и програми с включване на свързани сектори - образование, здравеопазване, заетост, жилищна среда и инфраструктура, чрез които се решават конкретни проблеми на рисковите групи и/или се създават условия за ефективно функциониране на социалните услуги;
- Част от услугите ще бъдат междуобщински, други мобилни, заради икономическа ефективност и липса на достатъчно специалисти в по-малките общини и населени места

6.1 Мерки и дейности по Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства.

Обща цел 1 на Направление 1: Да се създадат условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на деца и семейства, подкрепа на семейства с деца в риск.

Приоритети в даденото направление са:

- ⊙ превенция за деца и семейства в риск;
- ⊙ социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи чрез развитие на социални услуги в общността;
- ⊙ **превенция на отделянето на деца от родните семейства;**
- ⊙ превенция на насилието и подкрепа за деца и младежи, жертви на насилие, трафик, в конфликт със закона, рисково поведение;
- ⊙ подкрепа за социално включване на деца с увреждания и техните семейства.

6.1.1 Мрежа от услуги за деца и семейства в риск

Специфична цел 1.1. Разширяване на мрежата от социални услуги за превенция на отделянето на деца от семействата, подкрепа на уязвимите семейства и децата за предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.

Мярка 1.1.1. Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца в Център за обществена подкрепа.

В областния град ще продължи да работи съществуващият ЦОП в Комплекса за социални услуги за деца и семейства (КСУДС).

Дейностите в ЦОП ще бъдат насочени към превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, развиване на умения на самостоятелен живот, приемна грижа и осиновяване, превенция на отклоняващото се поведение.

Конкретните услуги в Център за обществена подкрепа включват: семейно консултиране и подкрепа; консултиране и информиране за проблеми, свързани с развитието на децата от съответната възраст; индивидуални и фамилни консултации в случаи на кризи в семейството; превенция на рисково и асоциално поведение на деца и младежи; подкрепа за професионално ориентиране на деца и младежи; семейно планиране, подготовка за родителстване, работа на ниво родилен дом, психологическо консултиране и рехабилитация, обучения в умения за самостоятелен живот, превантивни програми на ниво училище, информационни кампании, оценяване, обучение, наемане и подкрепа на приемни родители, подготовка и подкрепа на осиновители. Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от ОЗД и други свързани структури – медицински професионалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, структури от системата на борба с противообществените прояви, общински администрации и др. Центърът за обществена подкрепа ще предоставя услуги в своите помещения и чрез мобилни екипи.

Дейност 1.1.1.1. Продължаване и разширяване дейността на ЦОП в община Монтана.

Центърът за обществена подкрепа в гр.Монтана е делегирана държавна дейност от 2008 г., която се управлява от община Монтана. Към момента, същият е с капацитет 70 места и брой ползватели на услугата 170 – 200 души годишно. Прогнозен капацитет към 2020 г. – 100 места и предполагаем брой ползватели на услугата 220 – 260 души. Изградена е добра партньорска мрежа между екипа на ЦОП и всички ведомства на територията на областта, работещи с деца. Има отчетени добри положителни резултати и работи на пълен капацитет.

Центърът за обществена подкрепа Монтана ще продължи да работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция, ранна превенция на ниво родилно отделение.

Мярка 1.1.2. Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца в Семейно-консултативен център.

СКЦ е иновативна междусекторна услуга, която обединява комплекс от интегрирани социални, здравни, образователни услуги и мерки за превенция и подкрепа на малки деца и семейства в риск с голям мобилен компонент за обхващане на най-уязвимите общности, живеещи в обособени квартали или в изолирани населени места в общината и областта. Същевременно, чрез мобилната работа и прилагането на програмния подход, СКЦ са в състояние гъвкаво да планират и предоставят интегрирани и междусекторни услуги в съответствие с потребностите на семействата и децата в риск от сегрегирани общности, които на практика са останали извън обсега на социалните и другите обществени услуги. В дългосрочен план те допринасят също за постепенното преодоляване на нарушеното доверие към държавните и общински институции, към обществените услуги, включително към отделите за закрила на детето (ОЗД) сред маргинализираните групи и семейства.

Главната цел на СКЦ е превенция за предотвратяване на рискове, които водят до настаняване на бебета извън семейството и недобра грижа за децата сред рискови групи в уязвимите етнически общности.

Специфичните цели на СКЦ включват:

- Повишаване на родителските умения и подобряване на грижите за бебета, малки деца, подрастващи и млади хора от уязвимите семейства;
- Намаляване на случаите на отделяне на деца от семейството и на изоставяне на бебета и малки деца чрез мерки за първична превенция, промяна на нагласи във високорисковите общности към грижата за децата, мерки за осигуряване на достъп до базови услуги, подкрепа за подобряване на родителската грижа и социалните ресурси на семействата;
- Създаване на условия за стимулиране на развитието на децата и младите хора сред високо рискови уязвими общности със специално внимание към ранното детско развитие;
- Ограничаване на тенденцията към постоянно възпроизвеждане на рисковете за децата и семействата чрез мобилизация на общностния потенциал за развитие на уязвими етнически малцинства и групи в сегрегирани общности

Дейностите на Семейно-консултативния център са насочени главно към:

- Картографиране на рисковите общности чрез мобилна работа директно в общностите за идентифициране на деца и семейства в риск.
- Оценка на потребностите и извеждане на приоритети. На основата на оценката на проблемите на идентифицираните рискови групи и техните потребности – индивидуални, семейни, групови или общностни – се определят и планират приоритетните програми за услуги и дейности в подкрепа на рисковите групи през съответния период.

- Разработване и изпълнение на програми, които представляват комплексна интервенция с прилагане на интегриран подход за решаване на идентифицираните приоритетни проблеми и за промяна на ситуацията в уязвимите общности. В зависимост от целите и адресирания проблем в програмите могат да бъдат комбинирани различни услуги, методи и дейности като:

- Консултиране и индивидуална подкрепа на семейства с малки деца в риск;
- Услуги за превенция на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции, услуги за подкрепа на семействата – консултиране, подкрепа;
- Ателиета за групова работа със семействата с малки деца в риск;
- Развиване на родителския капацитет на семейства с бебета и малки деца в риск;
- Посредничество за подобряване на социалните ресурси на семействата;
- Училища за родители в подкрепа на ранното детско развитие;
- Подготовка за родителство на бъдещи родители; Услуги по подготовка на подрастващи и млади хора за семеен живот;
- Превенция на детските бракове и ранните раждания;
- Семейно планиране;
- Улесняване на достъпа до здравни услуги;
- Повишаване на здравната грамотност в рисковите общности;
- Превенция на отпадането от училище и подкрепа за реинтеграция в системата на образованието.

Дейност 1.1.2.1. Функциониране на Семейно-консултативен център в община Монтана, създаден по проекта на МЗ.

Дейностите по подготовка за продължаване на дейността на СКЦ стартират през месец май 2016 г. с подкрепата на УНИЦЕФ в партньорство с общините. Идеята СКЦ, да бъде с по-широк териториален обхват и да обхваща населените места от общините Монтана, Бойчиновци и Якимово, както и при наличие на случаи в общините Чипровци и Георги Дамяново.

Мярка 1.1.3. Превенция на изоставянето на деца и услуги по ранна детска интервенция.

Дейностите целят да се предотврати изоставянето на новородени деца. Необходимо е работата по превенция да започне много преди раждането на детето - успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение. Предотвратяването на изоставяне и настаняване на деца на по-голяма възраст включва комплексни програми за семейна подкрепа – социална, достъп до образование, здравни грижи, жилищна политика, заетост и др.

Дейност 1.1.3.1. Осъществяване на програми за ранна превенция и интервенция на детското развитие в община Монтана.

По тази мярка в цялата област ще бъдат осъществени дейности за насърчаване развитието на деца 0-7 години и деца с увреждания. Те са насочени към развиване и подобряване на уменията за родителстване на родители с малки деца, стимулиране на развитието на децата в тази възраст (спрямо стандартите за ранно детско развитие). Родители и семейства, които отглеждат деца с увреждания, бременни, които имат намерение да изоставят своите новородени деца и семейства, които очакват раждането на своето дете. Дейностите ще включват партньорство между социалния, образователен и здравен сектор.

Разкрит е център за ранна интервенция и превенция, базиран в гр.Монтана, с териториален обхват община Монтана. Центърът предлага:

- Медицински, социални, психологически консултации;
- Обучения на родители за придобиване на умения за грижа за деца с увреждания;
- Информирание, консултиране и обучения по въпросите на семейното планиране;
- Услуги по репродуктивно здраве;
- Курсове за родителски умения за млади семейства, които чакат раждането на своето дете;
- Включване на социален работник при проследяване на бременността (на здравословното състояние на бременната и на социалната среда) при всички регистрирани случаи;
- Установяване на възможни рискове за детето – от здравословен и социален характер и стартиране на социална работа при установен риск от раждане на дете с увреждане или риск от изоставяне;
- Приоритетно подпомагане на бременната жена – съвместна работа на ЦОП в общините и дирекциите „Социално подпомагане”;
- Работа с бъдещите родители за информиране и консултиране по въпроси, свързани с пренаталното развитие; процеса на раждане и след родилния период; подкрепа за посрещане на детето – във физически и емоционален план; следродилна рехабилитация.

Дейностите в тази услуга се организират и предлагат от новосъздадения Център за ранна интервенция и превенция, като част от тях са в сградата на Центъра, част – в родилно отделение, а част – чрез мобилна работа.

Целевите потребители са:

- деца с увреждания и техните родители, роднини и близки;
- бременни жени в риск от изоставяне на бебето, което ще родят;
- млади семейства, които очакват раждане на дете.

Потенциалният брой на потребителите на тази услуга е около 20 % от общия брой лица от дадена рискова група. Центърът е разположен в град Монтана и е с капацитет 30 места. Развит е като проектна дейност през 2015 г. и през 2016 г. се очаква да бъде обособен като делегирана от държавата дейност.

Дейност 1.1.3.2. Функциониране на Звено “Майка и бебе” (ЗМБ), създадено по проекта на МЗ, с капацитет 6 места в гр. Монтана и всички населени места в общината и областта.

ЗМБ предоставя временно настаняване и подкрепа до 6 месеца на бременни жени и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпомага млади майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа. Дейностите на ЗМБ включват:

- Социална работа за насърчаване на родителската привързаност;
- Подпомагане на младите майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа;
- Временен престой и грижа за майката и детето;
- Развиване на социалните умения на майката за грижа за себе си, детето и социална реализация.

„Звено майка и бебе“ е развит като проекта дейност през 2015г. и през 2016г. се очаква да бъде обособен като делегирана от държавата дейност.

Дейност 1.1.3.3. Създаване на Център за майчино и детско здраве в област Монтана.

Услугата ще се развива като проектна дейност, финансирана от УНИЦЕФ. Центърът ще предоставя услуги, насочени към нуждите на бременни и родилки, деца от раждането до навършване на 3-годишна възраст и членове на техните семейства и подкрепяща среда от уязвими групи. Основен подход в работата на Центъра е мобилна патронажна дейност-посещения в дома на бременните и всички новородени и малки деца от раждането до навършване на 3 години за провеждане на комплекс от здравни и социални дейности. Центърът ще е ситуиран в гр.Монтана, с изнесени работни места в гр. Берковица и гр.Лом, и ще обхване цялата територия на област Монтана.

Дейност 1.1.3.4. Разкриване и развитие на Здравно-консултативни центрове в община Монтана, с определено местоположение на услугите в гр.Монтана, кв. Кошарник, с. Габровница и Общински медицински център – гр. Монтана.

Здравно-консултативните центрове са развити като проектна дейност и предстои разкриването им от 2016г. Фокус на услугата е обхващане на ромски деца в детски градини на възраст от 3-5 г. осъществяване на извънкласни дейности за същата целева група; превенция

от отпадане; развиване на родителски капацитет и обучения; подобряване на достъпа на уязвими ромски семейства до здравна информация и здравни и социални услуги.

В гр.Монтана ще функционира **Здравно-консултативен център за майчино и детско здраве** към МБАЛ – Монтана. Той е разкрит по договор с Министерството на здравеопазването, във връзка с изпълнение на Националната програма за подобряване на майчиното и детското здраве. Центърът осигурява комплексно обслужване на бременни жени и деца. Предоставя информация, логистика и координационни дейности за деца с увреждания и с хронични заболявания, на родилки и бременни с патология на бременността в хода на тяхното болнично лечение и/или амбулаторно проследяване, както и психологическа подкрепа и консултиране с цел превенция на изоставянето на деца. На деца с увреждания и хронични заболявания, недоносени деца, бременни и родилки центърът предоставя при необходимост консултация с лекар- специалист от МБАЛ-Монтана. По искане от друго лечебно заведение доктори от областната болница ще посещават майки и деца в риск и в дома им.

Дейност 1.1.3.5 Продължаване дейността и увеличаване капацитета на здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване в ромските общности

Здравните медиатори ще работят основно с уязвими групи от ромските общности и по конкретно деца, бременни и многодетни семейства. Основните дейности на медиаторите ще се състоят в: посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството.

Дейност 1.1.3.6 Развиване дейността на младежки медиатор в гр.Монтана. Дейността на младежкия медиатор е насочена към подпомагане на безработните млади хора за включване в заетост и обучение в съответствие с индивидуалните им потребности.

Мярка 1.1.4. Увеличен брой на включените деца (3-4 годишни и в предучилищна възраст) в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование.

В мерките и дейностите досега бяха описани услуги за подкрепа на уязвимите семейства, което се очаква да има ефект и върху включване на децата в предучилищна и задължителна училищна възраст в съответна форма на подготовка и образование. Тук са включени само допълнителни и специално насочени дейности. Планираните инициативи и дейности се изпълняват съвместно от училищата, РИО на МОН, общински администрации, кметове и кметски наместници, детски заведения, Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (Забележка: Предстои трансформиране на центровете), ЦОП в синхрон с националните приоритети за осигуряване на равен достъп до образование и развитие на интегрирано и включващо образование.

Дейност 1.1.4.1. Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище – изпълнявани съвместно с училищата, РИО на МОН, НПО.

- Осигуряване на специализиран транспорт за деца в зависимост от възрастта им до детските градини и училища (особено за малките населени места);
- Осигуряване на общежития за живеене на учениците, които учат в средни училища в Монтана и са от други населени места и от други общини;
- Целенасочена политика на общините за подобряване на привлекателността на училището и мерки за превенция на отпадането в рамките на училищния процес;
- Пълно обхващане на децата в предучилищна подготовка - задължителен подготвителен клас и осигуряване на програми за социализиране и усвояване на български език от децата-билингви от етнически общности в неравностойно положение в детските градини и начален курс в училищата с подкрепата на помощник на учителя. Провеждане на кампании за обхващане на децата в подготвителен клас/група и осъществяване на постоянно наблюдение върху нивото на посещаемост. Работа с родители на деца от за промяна на нагласите по отношение на образованието;
- Включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата, чрез създаване на младежка организация, в която да има избрани представители от всяко училище;
- Промяна на практиката на преподаване към включване на интерактивни методи в училище;
- Откриване на занимални за ученици до 4 клас в общообразователните училища в областта.

Мярка 1.1.5. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата , отглеждани в семейна среда.

Планираните дейности и услуги ще подобрят родителската грижа и ще спомогнат за ограничаване на negliжирането на децата в семейната среда. Изграждането на родителски капацитет въздейства за създаване на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие на техните възможности.

Дейност 1.1.5.1 Развиване на дейността на ЦОП.

Дейност 1.1.5.2. Инициране на смесени социално-образователни дейности в училище за консултиране, развитие на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство, които ще се изпълняват от учителите, РИО, Училищни настоятелства, НПО като самостоятелни инициативи или в рамките на проекти за достъп до интегрирано образование и включване на родителите в образователния процес.

6.1.2 Алтернативна семейна грижа

Специфична цел 1.2. Създаване на нови социални услуги и подобряване на качеството в съществуващите услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.

Мярка 1.2.1. Предоставяне на подкрепа на роднините и близките, които са поели грижата за отглеждането и възпитанието на дете.

Тази мярка включва съвместни дейности на ОЗД и ЦОП за настаняване в семейства на близки и роднини на деца от СИ и резидентни услуги и деца в риск от изоставяне. Настаняването при близки и роднини и осиновяването осигуряват устойчива семейна грижа за детето и трайно решаване на проблема за бъдещето на изоставените деца.

Дейност 1.2.1.1. Подкрепа за семействата на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила.

Предоставя се от ЦОП и СКЦ и включва:

- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за новородени и по-големи деца, чиито родители заявяват намерение за изоставяне;
- Консултиране и подкрепа за новородени деца и млади майки;
- Ателиета за групова работа със семействата с малки деца в риск;
- Развиване на родителския капацитет на семейства с бебета и малки деца в риск;
- Посредничество за подобряване на социалните ресурси на семействата;
- Предоставяне на подпомагане (храна, дрехи, памперси за деца от 0-1 година) в случаи на тежки социални проблеми;
- Мобилизиране на разширеното семейство – използване на методите на Семейната групово конференция в ромски общности.

Мярка 1.2.2. Широко развитие на приемната грижа.

Основен доставчик на услугата са дирекциите „Социално подпомагане“. От 2012 г. услугата се предоставя и по Проект „И аз имам семейство“ в партньорство с общината. Основните дейности по предоставяне на услугата се състоят в информиране на обществеността, оценяване и обучение на кандидати за приемно семейство; подкрепа на приемното семейство в процеса на опознаване с дете, наблюдение и подкрепа на приемното семейство в процеса на предоставяне на грижи за дете, настанено при тях, развиване, супервизия, надграждащо и поддържащо обучение на приемните семейства.

През планирания период 2016-2020 г. продължава дейността по проекта, като целта е увеличаване броя на приемните семейства и поэтапна смяна на доставчика на услугата (преминаване на приемни семейства от доставчик на услугата ДСП към доставчик на услугата - общините партньори по проект „Приеми ме“.) Целта е да се усъвършенства и да се разшири

обхватът на услугата "приемна грижа" и да се затвърди нейното предоставяне като алтернативна форма за отглеждане на деца в риск в семейна среда. Работи се в насока развитие на специализирана приемна грижа за деца с увреждания; деца, жертви на насилие или трафик; деца, които са непридружени бежанци

Дейност 1.2.2.1. Предоставяне на услугата “Приемна грижа “ и увеличаване капацитета на приемните семейства, в общините:

Предоставяне на услугата приемна грижа в община Монтана с капацитет 50 и увеличаване на капацитета към края на планирания период - 70 приемни семейства. Доставчици на услугата са Община Монтана и Дирекция „Социално подпомагане“.

Дейност 1.2.2.2. Услуги в подкрепа на осиновяването на деца, настанени в резидентни услуги, приемни семейства, включващи обучение и оценка на кандидат осиновители, подкрепа на детето и на семейството в следосиновителния период.

Увеличен брой осиновени деца изведени от резидентни услуги или приемни семейства.

Услугите ще включват обучение и оценка на кандидат осиновители, подкрепа на детето и на семейството в следосиновителния период.

6.1.3 Социално включване за деца с увреждания

Специфична цел 1.3. Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Мярка 1.3.1. Подкрепа към родителите с цел превенция на изоставянето на деца с увреждания и намаляване на настаняването на деца с увреждания в специализирани институции.

Тази мярка включва комплекс от дейности за навременна диагностика и ранна интервенция в случаите на раждане на дете с увреждане. Интервенцията е насочена към предоставяне на информация на семейството за медицинските аспекти на състоянието на детето, подготовка и подкрепа за необходимите грижи. Услугата включва и дейностите по ранно детско развитие.

Дейност 1.3.1.1. Дневен център за деца с увреждания – гр.Монтана, с капацитет 20. Тази услуга е развита като проектна дейност по проект „Комплекс за здравно социални услуги“. Разкрита е през 2015г. Стартирането на дейността ѝ в община Монтана като държавно делегирана дейност е предвидено за 2016г.

Дейност 1.3.1.2. Продължаване и утвърждаване на дейността на Дневен център за деца и младежи с умствени увреждания в гр. Монтана, с капацитет 36 места. Същият продължава да предоставя социални услуги, състоящи се в превенция на изоставянето, консултиране, дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране, обучение и медицински грижи.

Мярка 1.3.2. Разширяване на социалните услуги в семейна среда за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства.

Съвкупността на тези услуги обхваща както ежедневните битови дейности, състоящи се в помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане, придвижване и други, така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома като дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа. Тези услуги ще бъдат организирани около съществуващите услуги предоставяни в семейна среда като домашен помощник, социален и личен асистент.

Дейност 1.3.2.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за деца с увреждания – личен асистент (продължаване на дейността по програми и проекти). Идентифицираните потребности на рисковата група изискват увеличение поне с 30-40% на наетите лични за деца с увреждания. Дейностите ще бъдат осъществявани от общината и доставчици на социални услуги.

6.1.4 Услуги и дейности за деца и младежи жертви на насилие, с рисково поведение

Специфична цел 1.4. Да се осигури подкрепа на децата жертви на насилие, превенция на рисково поведение при деца и младежи, подкрепа за деца в конфликт със закона, подкрепа на семействата за предотвратяване на рискови и negliжиране на децата.

Мярка 1.4.1. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисково поведение.

Образователните програми и кампаниите, организирани от училища, НПО, РИО, и училищни настоятелства за привличане на партньори, които работят в сферата на образованието и детското развитие. Дейността е в следните насоки:

Дейност 1.4.1.1. Провеждане на информационни кампании и образователни програми в училище и/или в рамките на ЦОП за превенция на рисково поведение на деца и младежи (агресия, насилие, отклоняващо се поведение) и здравна и социална просвета против зависимостите. Оказване на съдействие на училищата за провеждане на лекции и дискусии; междуучилищни прояви и инициативи на общинско и областно ниво.

Дейност 1.4.1.2. Извънучилищни дейности и осмисляне на личното време на децата. Приоритетна необходимост е развитието на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от училища, читалища, ЦОП като посредници или организатори, училищни настоятелства.

Мярка 1.4.2. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите и работа с деца на улицата, жертви на насилие, трафик

Услугите са фокусирани върху подкрепата за преодоляване и превенция на отклоняващото се поведение при децата и директна работа с деца с девиантно поведение: консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им. Наред със социална работа с деца в риск, извършвана от ЦОП, се предвижда и ангажирането на училището чрез организирането на извънкласни занимания и дейности за деца с отклоняващо се поведение – спорт; клубове по интереси; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им; образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация; информиране по въпросите на насилие и пренебрежение.

Дейност 1.4.2.1. Съвместни дейности на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН), с отдела „Закрила на детето“ в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие.

Дейност 1.4.2.2. Дейности на ЦОП по направление от отдел „Закрила на детето“ – консултации, посредничество и подкрепа за деца, жертви на насилие, трафик и зависимости, както и специализирани програми за работа с деца извършители на противообществени прояви, насилие, рисково поведение.

Мярка 1.4.3. Осъществяване на програми за превенция на всички форми на насилие над и от деца в цялата област и подкрепа на жертвите на насилие, експлоатация и трафик

Дейностите в тази сфера включват създаване на система от мерки за превенция на насилието над деца чрез развиване на техните умения за себеотстояване и защита; намаляване на агресивното поведение и отношения сред децата и предприемане на актове на насилие от страна на деца. Дейностите са насочени и към създаване на чувствителност сред населението и професионалистите за причините и форми за насилие, симптомите на насилие, така че системите за закрила да могат да изградят адекватни мерки за реакция. Дейностите се осъществяват от ЦОП, Кризисен център, ОЗД и ДСП, със съдействието на МКБППМН, органите на МВР и пробационните служби, лечебни заведения, образователни институции, НПО.

Дейност 1.4.3.1. Продължаване дейността на Кризисен център в гр.Монтана, с капацитет 10 места.

Центърът работи с деца, жертви на трафик и насилие от цялата страна и обхваща всички общини в областта. Дейностите на центъра включват:

- Психологическо консултиране;
- Социално информиране и консултиране;
- Семейно консултиране;

- Посредничество и застъпничество чрез други служби;
- Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план;
- Обучение за родителски умения и семейно планиране;
- Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството;
- Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му;
- Семейна подкрепа след реинтеграция на детето;
- Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни,

здравни и други потребности.

Дейност 1.4.3.2. Продължаване и утвърждаване дейността на Детски център за застъпничество и подкрепа „Зона заКрила“.

Детският център е иновативна услуга за деца жертви на насилие и престъпления, обединяваща добри юридически, медицински, психологически и социални практики и поставя детето във фокуса на всички техни усилия. Реализира се в партньорство между община Монтана, Институт по социални дейности и практики и УНИЦЕФ. Стартира дейността си през 2015г.

Детският център за застъпничество и подкрепа „Зона заКрила“ въвежда специализиран подход и услуги за деца, жертви на насилие, обединяващи добри юридически, медицински, психологически и социални практики с приятелски към детето процедури и среда. „Зона заКрила“ осигурява непрекъсната подкрепа и застъпничество за деца, жертви на насилие и техните семейства по време на целия процес на работа по случай от момента на получаване на сигнала за насилие и започване на разследването до приключване на процеса по възстановяване на детето жертва и неговото семейство. Всяка кризисна интервенция и застъпническа подкрепа, медицински услуги, консултиране, информиране и подготовка за участие в процеса на досъдебното и правораздавателно производство, се координира от „Зона заКрила“. Към центъра е изградено и помещение т. нар. „Синя стая“ за стадящо изслушване на деца, жертва на насилие.

Услугата се реализира с капацитет – 40 места.

6.1.5 Подобряване на резидентните услуги в общността

Специфична цел 1.5. Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.
Подобряване качеството на съществуващите услугите от резидентен тип.

Мярка 1.5.1. Осигуряване на среда близка до семейната за деца, лишени от родителска грижа – Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТ).

ЦНСТ представлява резидентна форма на грижи за деца, за които са изчерпани възможностите за осигуряване на семейна среда и се предполага, че настаняването им ще бъде

дългосрочно. Центровете предоставят подслон и ежедневни грижи за настанените деца, като осигуряването на здравните и образователни услуги се предоставят извън мястото за живеене, за да бъде осигурена социална интеграция.

Дейност 1.5.1.1. Подобряване качеството на съществуващите услуги от резидентен тип.

Развиване дейността на ЦНСТ за деца и младежи с увреждания и потребност от постоянна медицинска грижа гр.Монтана, с капацитет 8 места.

Продължаване дейността на:

- ЦНСТ за деца и младежи без увреждания в гр. Монтана, с капацитет 10 места;
- 3 ЦНСТ за деца и младежи с увреждания в гр. Монтана, с капацитет по 14 места,

общ капацитет 42 места

Специфична цел 1.6 Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги; Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

Мярка 1.6.1. Развитие на партньорството между общини и сектори и изграждането на мрежи на областно и местно ниво.

Стимулирането на междуобщинско партньорство в социалните услуги е важен фактор за съчетаването на наличните и потенциалните ресурси, допълването и съгласуването на дейностите на ангажираните институции от различните сектори с фокус потребителите на услуги, уязвимите общности и групи.

При изпълнението на Областната стратегия са заложили конкретни дейности за развиване и утвърждаване на механизми за осъществяване на планираните смесени услуги и съвместни дейности между общините в област Монтана и сектори в решаването на проблемите на рисковите групи. За целта ще се работи в посока:

- сътрудничество и партниране в съвместни действия при изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени услуги;
- създаване на работни групи с участие на заинтересованите страни и участие на експерти в съвместни работни групи, комисии и екипи;
- планиране на съвместни дейности и проекти за подкрепа на целевите групи от всички заинтересовани институции, в чиито компетенции попадат групите в риск (като ДСП, ДБТ, доставчици на социални и здравни услуги, училища, НПО и др.);
- планиране и изпълнение на съвместни проекти с допълване на наличните ресурси на съседни общини за изпълнение на Областната стратегия на областно и общинско ниво;
- развитие на мобилни екипи за осигуряване на подкрепа на уязвими семейства и деца в риск;

- разработване на междуобщински и междусекторни проекти за подкрепа на групите в риск - решаването на проблемите на тези групи често изисква комбиниране на ресурсите на местно ниво и участието на всички заинтересовани страни.

Таблица 1: Социални услуги и мерки в община Монтана – Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства.

Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства											
Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местополо- жение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
ЦОП – <i>държавно делегиран а дейност (ДДД)</i>	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище Деца от СИ, изоставени деца	Община Монтана, Бойчиновци, Якимово, и при наличие на случаи в общините Чипровци и Георги Дамяново	70	70	70	80	80	100	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Семейни конференции; Услуги за деинституционализация; Реинтеграция в семейна среда. Специализирано звено за Ранна интер-венция на изоставяне на новородени деца; Развиване на Приемна грижа на областно ниво; Осигуряване на семей-на среда за деца, лишени от родител-ска грижа; Превенция на	Гр. Монтана	Налична, Планово увеличение на капацитет за 2015 г. + 30 места

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

									изоставянето Превенция на насилието.		
КЦ-ДДД	Деца жертви на трафик и насилие от цяла България.	Монтана Всички населени места в общината и областта	10	10	10	10	10	10	Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.	Гр. Монтана	Налична
ЗМБ (ДДД)	Бременни жени и майки в риск	Гр. Монтана Всички	4	4	6	6	8	8	Превенция на изоставяне на деца (0 до 3 г.). Временно настаняване	Гр. Монтана	Развита като

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

/КЗСУ/	от изоставяне на техните деца.	населени места в общината и областта							до 6 м. на бременни и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпомага млади майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа.		проектна дейност по проект КЗСУ, считано от 2015 г. Разчетена като ДДД от 2016 г.
ДЦДМУ - (ДДД)	Деца и младежи с умствени увреждания над 3 години	Гр. Монтана	36	36	36	36	36	36	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,реха били-тация, логопедична помощ, информи-ране и обучение, медицински грижи.	Гр. Монтана	Налична
ДЦДУ /КЗСУ/	Деца с увреждания на възраст от 0 до 3 години.	Гр. Монтана	20	20	20	20	20	20	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,реха били-тация, логопедична помощ, информи-ране и обучение, медицински грижи за деца от 0 до 3 години с увреждания.	Гр. Монтана	Развита като проектна дейност по проект КЗСУ,

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

											считано от 2015 г. Разчетена като ДДД от 2016 г.
ЦРИ	Деца с увреждания 0-7 год. Родители и семейства, които отглеждат деца с увреждания. Бременни, които имат намерение да изоставят своите новородени деца. Семейства, които очакват раждането на	Община Монтана	-	30	30	30	30	30	Медицински, социални, психологически консултации, родителски умения за грижа за деца с увреждания. Потенциални потребители /рискови групи/: Деца с увреждания и техните родители, роднини и близки; Бременни жени в риск от изоставяне на бебето, което ще родят; Млади семейства, които очакват раждане на дете. Центъра ще предоставя и курсове за родителски умения за млади семейства, които чакат раждането на своето дете.	Гр. Монтана Всички населени места в общината и областта	Развита като проектна дейност по проект КЗСУ, считано от 2015 г. Разчетена като ДДД от 2016 г

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

	своето първо дете.										
ЛА СА - услуги по нац. програма	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Монтана Община	-	-	-	-	-	-	Грижи в семейна среда на деца; пре-доставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане	Във всички населени места	Налична
ПГ	Широката общественост; лица, интересуващи се от въпросите по приемната грижа; кандидати за приемни родители; утвърдени приемни родители; деца, идентифициран	община Монтана	25	50	60	65	65	70	Провеждане на кампании за информиране на обществото; Осъществяване на информационни срещи; Набиране на кандидати - Провеждане на обучение на кандидатите; Проучване и оценяване на кандидат-приемни родители; Провеждане на интервю с двама поръчители; Провеждане на интервю с други членове на домакинството и/или децата; Изготвяне на социално-оценъчен доклад; Осъществяване	Гр. Монтана Всички населени места в общината и	Стартирала 2011 г. Продължав а втора фаза на проект “И аз имам с-во” – “Приеми ме” 2016-2020 г.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

	и като подходящи за настаняване в приемно семейство; -деца, настанени в приемни семейства; професионалисти, предоставящи грижи за деца.								на напасване; Извършване на подготовка по настаняване; наблюдение и подкрепа на приемното семейство; Осигуряване на поддържащи допълнителни обучения и супервизия на приемните семейства от специалистите от ОЦПГ.		
ЗМ <i>Общинска дейност, подкрепена от МЗ</i>	Уязвими групи от компактни ромски общности: - деца, - бременни - многодетни семейства	Монтана	3	3	3	3	3	3	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, Профи-лактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството	Монтана;	Назначени първоначално двама през 2011 г. в последствие 2013 г. и трети
Здравно	Ромски								Обхващане на ромски деца	-гр.	Българо-

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

консултантски центрове	семејства								вдетски градини на възраст от 3-5 г.; Извънкласни дейности за същата целева група; Превенция от отпадане. Развиване на родителски капацитет и обучения; Подобряване на достъпа на уязвими ромски семејства до здравна информация и здравни и социални услуги	Монтана кв. Кошарник - с.Габровница -ОМЦ	швейцарски проект – 2016 г.
Младежки медиатор <i>Общинска дейност, подкрепяна от АЗ</i>	Продължително безработни младежи образовани и необразовани млади хора,	Монтана	1	1	1	1	1	1	Посредничество за улесняване на достъп до пазара на труда.	Монтана	Разширяване на наличните мерки и политиките на АЗ
ЦНСТ ДМУ и потребност от	Деца от обл. Монтана, пребивавали в ДМСГД,	Общини от областта	8	8	8	8	8	8	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца в среда, близка до семейната		Развита като дейност по проект

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

постоянна медицинска грижа (ДДД)	поради тежките увреждания										КЗСУ, считано от 2015 г. Разчетена като ДДД от 2016 г
ЦНСТД М	Деца от закрити специализирани институции, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологична среда, близки или роднини, приемни семейства или осиновителни семейства.	Монтана Област	42	42	42	42	42	42	Социална услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителска грижа, за които към момента на настаняване в него са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, настаняване при близки и роднини или приемно семейство.		Развита като проектна дейност Разчетена като ДДД от 2015 г

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

Център за майчино и детско здраве, финансиран от УНИЦЕФ	Бременни, родилки и деца до 3 години от уязвимите групи	Всички общини в област Монтана							Мобилни патронажни здравно социални услуги. Прегледи и консултации от специализиран и обучен персонал	Община Монтана с изнесени работни места в Лом и Берковица	<i>Проектна дейност-финансирана от УНИЦЕФ</i>
СКЦ Финансиран от УНИЦЕФ	Уязвими деца и семейства от високо рискови общности, подрастващи и млади хора извън образование, заетост и обучение, обособени и ромски общности	Община Монтана, Бойчиновци, Якимово, и при наличие на случаи в общините Чипровци и Георги Дамяново							Интегрирана социална услуга. Превенция на отделянето на децата от семействата и подкрепа за подобряване грижите и условията, в които живеят. Подкрепа за социална реинтеграция на най-маргинализирани групи и семейства с деца.	Гр.Монтана	Нова услуга Проект Финансиран от УНИЦЕФ
Детски	Деца,	Областен		40	40	40	40	40	Детският център за	Гр.	Услугата се

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

център за застъпничество и подкрепа Зона заКрила	преживели и насилие и техните родители.	модел на услугата. Всички населени места на територията на област Монтана							застъпничество и подкрепа „Зона заКрила“ въвежда специализиран подход и услуги за деца, жертви на насилие, обединяващи добри юридически, медицински, психологически и социални практики с приятелски към детето процедури и среда. Зона заКрила осигурява непрекъсната подкрепа и застъпничество за деца, жертви на насилие и техните семейства по време на целия процес на работа по случай от момента на получаване на сигнала за насилие и започване на разследването до приключване на процеса по възстановяване на детето жертва и неговото семейство. Всяка кризисна интервенция и застъпническа подкрепа, медицински услуги, консултиране, информирание и	Монтана	реализира в партньорство между община Монтана, ИСДП и УНИЦЕФ. В проектна дейност
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	----------------	---

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

									подготовка за участие в процеса на досъдебното и правораздавателно производство, се координира от Зона заКрила		
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

6.2 Мерки и дейности по Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

Обща цел на Направление 2: Да се ускори процеса на деинституционализация посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.

Приоритети в даденото направление са:

☉ Работа в посока деинституционализация на грижите за възрастни хора и осигуряване на домашни грижи и подкрепа в дома на потребителите, която да предотврати или поне да отложи необходимостта от резидентна грижа.

☉ Сериозен акцент в Стратегията е поставен върху деинституционализацията на грижата за хора с увреждания и възрастните хора, развитието на услугите в домашна среда и подкрепата на семейства с повишена отговорност към грижите за зависими членове на семейството.

☉ Насърчаването на взаимодействието между социалните и здравните услуги, включително и развитието на иновативни междусекторни услуги са сред приоритетите в Стратегията.

Деинституционализацията на грижата за възрастни хора и хора с увреждания е насочена към развитието на мрежа от услуги в общността и домашна среда, осигуряващи им независим и достоен живот, пълноценно включване в живота на обществото и същевременно да имат превантивна роля по отношения институционализацията на тези лица.

6.2.1 Подобряване на резидентните грижи за лица и стари хора

Специфична цел 2.1. Подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността.

Налични специализирани институции по видове към 30 ноември 2015 г. - Дом за възрастни хора с физически увреждания.

Мярка 2.1.1. Повишаване на качеството на предоставяните услуги в Дом за възрастни хора с физически увреждания – с. Горна Вереница, общ. Монтана

Предвижда се част от хората с увреждания от домовете да бъдат изведени в защитени жилища или преходно жилище, с цел намаляване броя на настанените в специализираната институция и осигуряване на среда близка до домашната.

Дейност 2.1.2.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице.

- Оценяване потребностите на всяко лице и определяне необходимостта от подкрепа, включително и възможността за живот в общността чрез прилагане на индивидуален подход;

- Изготвяне план за действие с мерки за извеждане на лицето от специализираната институция, разработен съвместно с лицето.

Оценките отразят възможността на потребителите за самообслужване или необходимост от подкрепа и медицинска грижа.

Дейност 2.1.2.2. Извеждане на възрастни хора с увреждания в защитени жилища, преходни жилища и центрове за настаняване от семеен тип;

Дейност 2.1.2.3. Ремонт и обзавеждане, осигуряване на самостоятелни стаи или стаи с максимум две легла.

6.2.2 Нови резидентни услуги за лица и стари хора

Специфична цел 2.2. Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора.

Планирано е изграждането на социални услуги от резидентен тип за стари хора и възрастни хора с увреждания. Целта е да се осигури на лицата среда за живот близка до семейната, при която да получават необходимата им индивидуализирана грижа и подкрепа за водене на относително самостоятелен и независим живот

Мярка 2.3.1 Изграждане на резидентни услуги за стари хора.

Дейност 2.3.1.1. Изграждане и разкриване на защитени жилища за стари хора.

Планирано е разкриването на ЗЖ. Дейностите в новата услуга са с насоченост към осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в подходяща среда, близка до семейната, с възможност за подкрепа и изява.

- Разкриване на ЗЖ в гр. Монтана за стари хора, с капацитет 15 места. Услугата е планирана за разкриване през 2017 г.

Мярка 2.3.2 Разкриване на нови и продължаване дейността на резидентни услуги за лица с увреждания.

Дейност 2.3.2.1. Продължаване на дейността на 2 ЗЖ на територията на община Монтана:

- Защитено жилище за хора с умствена изостаналост в гр.Монтана, с капацитет 8 места;
- Защитено жилище за хора с психични разстройства в гр.Монтана, с капацитет 9 места

Дейност 2.3.2.2. Продължаване на дейността на Преходно жилище за възрастни с физически увреждания в с.Горна Вереница, общ.Монтана с капацитет 8 места - за лица изведени от ДВХФУ.

Мярка 2.3.3 Разкриване на нови и продължаване дейността на социални услуги, предоставящи подкрепа на уязвими хора и семейства в кризисна ситуация

Дейност 2.3.3.1. Продължаване на дейността на Центъра за временно настаняване в гр.Монтана, с капацитет 9 места и Центъра за временно настаняване в гр.Лом, с капацитет 10 места и териториален обхват всички населени места от област Монтана, както и останалите области на страната.

Центърът за временно настаняване в гр.Монтана предоставя на бездомни лица комплекс от социални услуги, насочени към задоволяване на ежедневните им потребности, за срок не повече от 3 месеца в рамките на календарната година.

6.2.3 Услуги за рехабилитация и подкрепа

Специфична цел 2.3. Създаване на условия за социално включване чрез предоставяне на адекватни почасови и дневни услуги за превенция и подкрепа (ЦСРИ, дневни центрове, и пр.).

Мярка 2.4.1. Осигуряване на дневна грижа за стари хора и възрастни с увреждания - дневни центрове.

Дневните центрове предлагат комплекс от социални услуги в общността, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.

Основните дейности в дневния център целят ограничаването на социалната изолация, в която се намират хората. Насочени са към създаването на условия за социални контакти и възможности възрастните хора да се чувстват неразделна част от обществото, подкрепа да преодолеят психологическата бариера, която ги кара да се чувстват ненужни и да им осигури условия за взаимопомощ.

Дейност 2.4.2.1. Продължаване функционирането на съществуващите услуги „Дневен център за стари хора”.

- Продължава дейността си и Дневният център за стари хора в гр.Монтана, с капацитет 8 места.

Мярка 2.4.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Съвкупността на тези услуги обхваща както ежедневните битови дейности, състоящи се в помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане, придвижване и други, така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома като дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа. Тези услуги ще бъдат организирани около съществуващите домашни социални патронажи и услугите предоставяни в семейна среда като домашен помощник, социален и личен асистент.

Дейност 2.4.2.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания – домашен помощник, социален и личен асистент (по проекти и продължение на националните програми). Идентифицираните потребности на рисковите групи изискват увеличение на наетите асистенти и домашни помощници за лица с увреждания. Дейностите ще бъдат осъществявани от общините и доставчици на социални услуги.

Дейност 2.4.2.2. Продължаване на дейността и увеличаване на броя на потребителите на Домашните социални патронажи в община Монтана.

- Разширяване обхвата на услугите - като територия и брой потребители;
- Включване на допълнителни услуги в подкрепа на самостоятелния живот на лицата с увреждания (подпомагане при хранене, обслужване, поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за осигуряване на адаптирана среда, осигуряване на необходимите технически помощни средства; битови услуги, помощ за излизане и придвижване, социално консултиране , посредничество и връзка с различни институции и др.);
- Подобряване на материалната база и като цяло – на условията за работа на Домашните социални патронажи.

Дейност 2.4.2.3. Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „Обществена трапезария”:

Продължаване дейността на съществуващата обществена трапезария със заложена промяна в капацитета на услугата в някои общини, както и териториалния обхват:

- община Монтана – обхваща всички населени места от общината, с капацитет 54 потребители. Предстои увеличаване на капацитета от 2017г. на 60 потребители;

Дейност 2.4.2.4. Продължаване дейността на Клубовете на пенсионера.

Специфична цел 2.4. Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

Въвеждането на ефективна система от социални услуги на областно ниво изисква активно развиване на партньорствата между общините в областта по отношение на конкретни социални услуги и мерки за социална подкрепа.

За по-добра комплексна подкрепа на уязвимите групи е необходимо междусекторните услуги, които включват здравни, образователни и социални дейности да се развият. Добре развитите междусекторни услуги ще позволят по-добра индивидуализация на предлаганата подкрепа, по-точна оценка на потребностите и прилагане на мултидисциплинарен подход. Това изисква съвместни усилия и съгласувани мерки от страна на всички системи – социална, здравна, образователна, включително и културна.

Мярка 2.5.1. Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Създаване на ефективни партньорства, умения и нагласи за развиване на партньорства в областта на социалните услуги;

Провеждане на срещи и дискусии със заинтересованите страни на общинско и/или областно ниво за осъществяване на информираност и консултации между представители на областна администрация, общинска администрация, доставчици и други представители на общността (НПО и граждани) при планиране на развитието на социалните услуги и отчитане на резултатите от дейностите по предоставяне на услугите; споделяне на опит и добри практики и др.

Таблица 2: Социални услуги и мерки в община Монтана – Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора

Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.											
Услуга - име, вид	Потребители Целеви групи	Капацитет							Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местополо- жение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
		Териториал ен обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
Дневен център за стари хора (ДД)	Възрастни и самотно живеещи	Монтана	8	8	8	8	8	8	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Монтана	Налична
Защитено жилище за лица с - умствена изостаналост	Хора с умствени увреждания	От областта	8	8	8	8	8	8	Създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на хора с умствена изостаналост и псих. разстройства. Дейности за социално включване и възстановяване на изгубените социални умения и навици; Осигуряване на пълноценен и	Монтана	Услугите са развити като проектни дейности в периода 2013- 2014г.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

									самостоятелен начин на живот в подходяща среда, близка до семейната, с възможност за подкрепа и изява.		
Защитено жилище за лица с - психични разстройства <i>(ДДД)</i>	Хора с психични разстройства настанени в СИ, подлежащи на извеждане	От областта	9	9	9	9	9	9	Създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на хора с умствена изостаналост и псих. разстройства. Дейности за социално включване и възстановяване на изгубените социални умения и навици; Осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в подходяща среда, близка до семейната, с възможност за подкрепа и изява.	Монтана	Услугите са развити като проектни дейности в периода 2013-2014 г.
Център за временно настаняване <i>(ДДД)</i>	Краткосрочна услуга за лица в риск		9	9	9	9	9	9	Подслон, храна; Активно посредничество за намиране на работа, разширяване на капацитета	Монтана	Налична
Защитено	Стари хора	От област	-	-	15	15	15	15	Осигуряване на резидентна	Населено	Нова за

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

жилище за стари хора (ДДД)		Монтана							грижа за хора с физически увреждания и предотвратяване настаняването им в СИ	място в община Монтана	планиране
ДВЛФУ- с. Долна Вереница	Лица с физически увреждания с 70 и над 70 % нетрудоспособност	Област	42	42	42	42	42	42	24 часова грижа – медицинска, битова ,социална от квалифицирани специалисти. Гарантиране равноправното положение на домакущите и преодоляване на изолираността, чрез създаване на условия за интегриране в обществото. Това трябва да съответства на техните желания и способности, пълно зачитане на достойнството, убежденията, потребностите и неприкосновеността им, както и правото им да взимат решения, засягащи качеството на техния живот и предоставяните грижи.	С. Долна Вереница	Налична
Преходно жилище в ДВФУ	Възрастни с физически увреждания	Област	8	8	8	8	8	8	Постепенно извеждане на лицата от дома; Изграждане на умения за самостоятелен живот;	С.Горна Вереница	Налична

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

Домашен социален патронаж <i>Общинска дейност</i>	Лица с увреждания или самотно живеещи стари хора с увреждания Самотно живеещи стари хора в места без достъп до услуги	Община Монтана	350	350	350	400	400	400	Дейности за доставка на храна. Мобилна услуга за обхващане на селата. Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр., според конкретните условия, ресурси и възможности на всяка община.	Монтана и всички населени места	Налична - разширяване на дейностите и капацитетите към малките населени места
Клуб на пенсионера - общинска дейност	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни проблеми и се обслужват сами	Всички населени места в областта							Осигуряване на лични и социални контакти Информирание и консултиране –социално, здравно, правно	В 70% от всички населени места в областта	Налични и нови
Личен асистентуслуга в общност-та по национална програма	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко	Община Монтана							Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от	Във всички населени места от общината	За разширяване

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Монтана

	здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами								семейството, което го обгрижва		
Обществена Трапезария	Лица без доходи; Самотноживеещи и лица и семейства получаващи мини-мални пенсии. Лица на месечно подпомагане по чл.9 от ППЗСП. Лица с пенсии над минималния размер и лица с минимален доход , но в изключително	Всички населени места от Община Монтана	54	54	60	60	60	60	Предоставяне на безплатна храна за обяд.	Във всички населени места от общината	Налични.

	тежко здравословно, финансово или социално състояние. Самотни майки, чиито доход е само от детските надбавки и/или майчинство.										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6.3 Институционална рамка за изпълнението на Стратегията

6.3.1 Отговорности и роли

Ролите и задачите на институциите на областно ниво, общините, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в управлението и координацията на изпълнението на мерките и дейностите, включени в Областната стратегия за развитие на социалните услуги, се определят съответно от техните компетенции, съобразно нормативно регламентиранияте им функции и конкретни ангажименти, както и от идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

Областен управител на област Монтана

Областният управител, в качеството си на едноличен орган на изпълнителна власт, осъществява държавното управление по места и осигурява съответствие между националните и местните интереси при провеждане на регионалната политика, като организира разработването и изпълнението на областни планове, стратегии и програми за регионално развитие, осъществява взаимодействие с органите на местното самоуправление и местната администрация. Предвид своите функции областният управител Областният управител разполага със значителна оперативна самостоятелност и многопластови функции и се явява ключова координираща фигура между управленските нива (държавно – местно; централно – териториално), от една страна, и от друга – между секторните звена на централната изпълнителна власт.

Съгласно определените функции в рамковата нормативна уредба, областният управител има следната роля и отговорности в изпълнението на настоящата стратегия:

- организира разработването на стратегия за развитие на социалните услуги на областно ниво въз основа на анализ на потребностите от социални услуги във всяка община на територията на областта;
- Внася проекта на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за обсъждане и съгласуване от Областния съвет за развитие;
- утвърждава Областната стратегия за развитие на социалните услуги и при необходимост актуализацията и;
- Внася проекта на междинния и окончателния доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, които отчитат резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението и за съгласуване от Областния съвет за развитие;
- Внася проекта за актуализация на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за обсъждане и съгласуване от Областния съвет за развитие.
- утвърждава актуализацията на Областната стратегия за развитие на социалните услуги;

- Координира общините на територията на областта при разработването на общинските планове за развитие на социалните услуги;
- ☐ Координира подготовката на проектни предложения за финансиране в съответствие с областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- ☐ Съвместно с РДСП Монтана подпомага развитието на услуги в общността на междуобщинско и областно ниво, насочени към подкрепа за интегрирането на семейства и общности и предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на индивиди и групи; съдейства на общините за развитие на политики и услуги, насочени към намаляване на дела на хората, настанени в специализирани институции;
- Създава необходимите условия, координира, контролира и сътрудничи с всички заинтересовани страни, за да се повиши ефикасността на услугите и да се осигурят равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Областен съвет за развитие на област Монтана

Областният съвет за развитие е колективен орган за провеждане на политика в областта на регионалното развитие на територията на област Монтана. Отговорностите и ролята на областния съвет за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта са следните:

- Съгласува Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Прави предложения за сключване на споразумения за сътрудничество между съседни общини за осъществяване на съвместни дейности в изпълнение на дейностите, заложи в стратегията;
- Отговаря за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта;
- Съгласува междинния и окончателния доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, които отчитат резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението и;
- Съгласува актуализацията на Областната стратегия за развитие на социалните услуги.
- Създава Комисия по социална политика, която да подпомага дейността му при провеждането на държавната политика за социално подпомагане в областта и одобрява правилата за организация на дейността и.

Регионална дирекция за социално подпомагане - Монтана и дирекция "Социално подпомагане" – Монтана.

Регионалната дирекция за социално подпомагане и дирекциите „Социално подпомагане“ като териториални структури на Агенцията за социално подпомагане провеждат държавната политика в областта на социалното подпомагане, целеви помощи, семейните помощи за деца, закрилата на детето и рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания на територията на област Монтана в сътрудничество с държавните органи, областната администрация, органите на местното самоуправление и юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейност в обществена полза, които създават условия и съдействат за реализирането на програми и проекти в обслужваните от тях общини.

Взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране устойчивостта на изпълнение на областната стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средствата за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

Ролята на РДСП – Монтана по отношение изпълнението на Областната стратегия включва:

- Изготвя съвместно с общините годишен план за изпълнение на Областната стратегия за развитие на социални услуги;
- поема оперативната и техническа координация на изпълнението на Стратегията с подкрепата на областна администрация и общините;
- Изготвя становища и прави предложения до АСП за откриване и закриване на социални услуги, в съответствие с планираните дейности в стратегията;
- Събира и актуализира база данни с резултатите от предоставяните социални услуги и следи за изпълнението на индикаторите за оценка на стратегията;
- Сътрудничи с областната и общинските администрации и с неправителствени организации при осъществяването на планираните дейности в стратегията;
- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги, планира програми за професионално развитие и квалификация и системен контрол върху предоставянето на социалните услуги, планирани в стратегията.
- РДСП отговаря за подготовката на планове за закриване/трансформиране на СИ и тяхното изпълнение; РДСП носи отговорност за реформирането и преструктурирането на специализираните институции в област Монтана.

Дирекция "Социално подпомагане" – Монтана.

От основните си, нормативно определени функции, Дирекциите "Социално подпомагане" с отделите си по „Социална закрила“ и „Закрила на детето“ изпълняват следните дейности с отношение към реализирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги:

- участват при разработването на стратегията за развитие на социалните услуги на общинско ниво;

- участват в разработването на анализ на потребностите от социални услуги в общините, които обслужват;
- проучват потребностите на населението от социални услуги в съответните общини;
- правят предложения до регионални дирекции за социално подпомагане за откриване, промяна във вида и/или промяна на капацитета и закриване на социални услуги - делегирана от държавата дейност;
- ежегодно съгласуват годишния план за развитие на социалните услуги на общинско равнище;
- координират дейностите по планиране и развитие на социалните услуги на общинско ниво;
- оказват методическа помощ и съдействие на общинската администрация при предоставяне на социални услуги в общността и в специализираните институции;
- съдействат и сътрудничат на физически и юридически лица, осъществяващи дейности по закрилата на детето и социалните услуги;
- осъществяват сътрудничество с общинската администрация и с неправителствени организации при осъществяването на политиката в областта на социалната закрила на рисковите групи в съответните общини;
- осъществяват текущата практическа дейност по закрила на детето в съответните общини;
- извършват временно настаняване и временно прекратяване настаняването на деца при семейства на роднини и близки, в приемни семейства и в специализирани институции;
- определят и провеждат конкретни мерки по закрилата на децата и контролират изпълнението им.
- извършват конкретна социална работа, насочена към подкрепа на рисковите групи с цел социалното им включване в общността
- извършват дейности по извеждане и настаняване в специализирани институции, насочват потребителя към ползване на социални услуги в общността и реинтегриране;
- правят предложения до кметовете на съответните общини за предоставяне на алтернативни услуги в общността.

Териториален отдел на Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД)

Функциите на териториалните отдели на ДАЗД се предимно контролни по отношение на различните организации, които предоставят услуги за деца – за спазване на утвърдените критерии и стандарти при предоставянето на услуги за деца, осъществяване на наблюдение относно спазване правата на детето и извършване на планови проверки за спазване правата на детето от всички държавни, общински и частни училища, детски градини и ясли, обслужващи звена, лечебни заведения, дирекции "Социално подпомагане", доставчици на социални услуги за деца, юридически

лица с нестопанска цел, работещи в сферата за закрила на детето, и специализирани институции за деца.

За изпълнение на настоящата Стратегия дейността на териториалната структура на ДАЗД включва:

- Оказване методическа помощ на областна управа, местни власти и администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социалните услуги в областната стратегия за децата;
- Предоставяне на информация относно издавани лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;
- Предоставяне на информация относно извършения контрол за спазване стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

Община

Общината е основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Органи на местното самоуправление и местната администрация в общината са общинският съвет и кметът на общината.

Общините са доставчик на социални услуги, разработват и изпълняват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора на тяхната територия, като комбинират ресурсите и координират дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск.

Общините отговарят за цялостното изпълнение на областната Стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия в съответствие с нормативно определените им правомощия.

Роля и отговорности на **кмета** на общината:

- организира разработването на стратегия за развитие на социалните услуги на общинско равнище въз основа на утвърдената от Областния управител Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- организира разработването на годишен план за развитие на социалните услуги на територията на общината и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- Организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;

- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие на социални услуги;
- След съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от общинския съвет;
- Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги и оценка на нуждите на групите в риск
- Кметът на общината управлява социалните услуги на територията на съответната община, които са делегирани от държавата дейности и местни дейности, отговаря за спазването на критериите и стандартите за предоставяне на социални услуги
- Кметът на общината осъществява контрол за целесъобразното разходване на предоставените средства
- Поддържа актуален регистър, който включва: брой и видове социални услуги на територията на общината, които се финансират от държавния бюджет; капацитет и реален брой на лицата, които ползват социални услуги, финансирани от държавния бюджет, по отделни услуги;
- Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в областната стратегия.

Роля и отговорности на Общинския съвет:

- приема Общинска стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината, съгласувано със съответните дирекции "Социално подпомагане";
- ежегодно - до 30 април, приема годишния план за развитие на социалните услуги на общинско ниво, съгласувано със съответните дирекции "Социално подпомагане";
- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- взема мотивирани решения, свързани с развитие на социалните услуги на територията на общината (откриване, закриване, промяна на вида и/или промяна на капацитета на социалната услуга, разширяване, дофинансиране и пр.). Когато решението е за закриване на социални услуги за деца, задължително предварително се изисква и становище на председателя на Държавната агенция за закрила на детето.
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.
- Създава Обществен съвет за упражняване на контрол при осъществяването на дейностите в областта на социалните услуги на територията на съответната община.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги

За упражняване на обществен контрол при осъществяване на дейностите в областта на социалните помощи и социалните услуги, във връзка с разпоредбите на ЗСП и Правилника за приложението му, с решение на общинския съвет във всяка община е създаден Обществен съвет по социално подпомагане и услуги. Ролята му за изпълнение на стратегията е свързана с:

- съдействие за провеждане на политиката в областта социалните услуги в общината;
- съдействие и подпомагане за разработване на областната стратегия, общинските програми, планове и проекти, свързани със социалните услуги;
- съдействие за координиране на дейността по предоставяне на социални услуги от лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане;
- осъществяване на контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти;
- изготвяне на становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината;
- Стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за инициирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:

- Координират и инициират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисково поведение на деца съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координират и инициират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центровете за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;

- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища; Разширяват функциите на патронажа и развиват мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;
- □Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

Регионален инспекторат по образование към МОН - Монтана

Регионалният инспекторат по образование към МОН – Монтана отговаря съвместно с РДСП Монтана за координиране и изпълнение на дейности за достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици. Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложи в Стратегията, изпълнява и Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности за област Монтана.

Дирекция „Регионална служба по заетостта” Монтана и дирекция „Бюро по труда” – Монтана.

Дирекция „Регионална служба по заетостта” Монтана и дирекциите „Бюро по труда” на територията на област Монтана участват в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Регионална здравна инспекция Монтана

Отговорностите и ролята на РЗИ-Монтана при изпълнение на стратегията са насочени към здравната профилактика на майчинството/бремеността с фокус нежелана и рискова бременост; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа на техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране; качествена здравна грижа в домовете за деца и хора с увреждания и стари хора и др. и предоставяне обобщена информация за нуждите на планирането, наблюдението и отчитане дейностите по Стратегията

Неправителствени организации

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в Област Монтана. Гражданските организации предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск. Съвместно с

общините, териториалните структури на АСП и гражданите НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в иницирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО участват в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението Стратегията и при необходимост - при актуализирането и, като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители, предоставят обобщена информация за дейността им и др.

7.2. Механизми за партньорство

Развитието на партньорства между общини и сектори, изграждането на мрежи на областно и общинско ниво способства за съчетаването на наличните и потенциалните ресурси, допълването и съгласуването на дейностите на ангажираните институции от различните сектори.

Разработването на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2016-2020 г. се основаваше на принципа на партньорство между ангажираните институции с цел синхронизиране и обвързване на социалните услуги с образователната, здравната и другите секторни политики и планиране на услуги с междуобщински и регионален обхват, така че да отговарят на комплексните потребности на населението от областта.

В процеса на изпълнение на Стратегията за развитие на социалните услуги за периода 2011-2015 г. в област Монтана бяха създадени партньорства между заинтересованите страни от местните и териториалните власти и неправителствения сектор, и тяхната дейност ще продължи през настоящия програмен период.

- **Меморандум за разбирателство и сътрудничество между УНИЦЕФ, Областна администрация Монтана и общините от област Монтана.**

В подкрепа на изпълнението на Националната стратегия за детето 2008 – 2018 г., Концепцията за държавна политика в областта на правосъдието за детето, на Пътната карта за нейното изпълнение и на Националната стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България”, както и с оглед реализацията на дейности за подобряване благосъстоянието на децата в област Монтана, на 22.10.2013 г. се подписа Меморандум за разбирателство и сътрудничество между УНИЦЕФ, Областна администрация Монтана и общините от област Монтана.

Това партньорство цели обединяване на усилия и действия на изпълнителната власт на всички нива, местното самоуправление, неправителствения сектор и социалните партньори да работят по-активно и ефективно в посока да бъде **гарантирано правото на всяко дете на здраве, образование, равенство и закрила**. Подписаният документ изтича на 31 декември 2017 г.

- **Областна координационна група.**

За подпомагане и за оперативното координиране и консултиране на целия процес по изпълнение на Меморандума за разбирателство и сътрудничество между УНИЦЕФ, Областна администрация Монтана и общините от област Монтана със Заповед на Областният управител беше създадена **Областна координационна група**.

В Координационната група участват представители на УНИЦЕФ, на областна администрация, на общините - партньори по настоящия меморандум, Регионална дирекция социално подпомагане, Регионалния инспекторат по образование, Регионална здравна инспекция, Областна дирекция на министерство на вътрешните работи, Местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните непълнолетни, представители на Районните и Окръжни съдилища и прокуратура, неправителствени организации и други, които имат отношение по изпълнението на целите на меморандума.

- **Областен координационен механизъм по деинституционализация /ОКМД/**

В област Монтана беше създаден Областен координационен механизъм по деинституционализация с цел да се осигури ефективна координация и взаимодействие на ангажираните субекти при изпълнение на политики за деинституционализацията на децата от вече закрити през 2015 г. специализирани институции.

ОКМД кореспондира и с Координационният механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция е създаден в изпълнение на чл. 6а, ал. 3 от Закона за закрила на детето и Координационния механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени деца и деца – жертва на трафик.

В Механизма са включени представители на областната администрация, общините Монтана и Лом, Регионална дирекция „Социално подпомагане“, Регионална здравна инспекция, Областна дирекция на МВР - Монтана, Дирекции „Социално подпомагане“ чрез Отделите за закрила на детето - Монтана и Лом, местният координатор по проект „Стратегическа деинституционализация и реформа на грижите за деца от 0 до 3 години“ и директорът на Комплекс за медико-социални услуги – Монтана.

В изпълнение на настоящата Стратегия ще бъдат прилагани и други инструменти за сътрудничество като:

- Организиране и провеждане на обществени форуми – с периодично действие и вземане на консенсус.
- Разработване на междуобщински и междусекторни проекти за подкрепа на групите в риск.
- Установяване на сътрудничества и партньорства между общините в областта – провеждане на ежегодни тематични срещи за споделяне на опит, посещения между съседни

общини за обмен на информация за групи в риск, обсъждане и планиране на съвместни дейности за подкрепа на целевите групи.

- Подписване на споразумения за съвместна работа при изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени услуги – определят се рамкови правила и области на съвместна работа; формализират се и се издигат на по-високо ниво традиционно добри взаимоотношения.
- Създаване на групи/механизми за съвместно разработване на Общински планове за развитие и други документи.
- Развитие на публично-частните партньорства при финансиране и съфинансиране на пилотни алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финансиране.
- Привличане на местния бизнес и организациите на предприемачите при изпълнение на стратегията - за интегриране на пазара на труда на младежи напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, социални предприемачество и др.

7 Структури за координация за изпълнение на стратегията

За оперативното управление, координиране и наблюдение на целия процес по изпълнението на Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана и съответно на общинските такива, ще продължат дейността си създадените с Решение на Областния съвет за развитие през 2012 г. **Областната комисия по социална политика и звено за мониторинг и оценка към нея.**

Тъй като общините отговарят за цялостното изпълнение на общинските стратегии, е необходимо всяка община да определи **общински координатор** и да бъдат създадени **общински координационни звена** за осигуряване на взаимодействие и синхронизирането на дейностите на областно и общинско ниво.

7.1 На областно ниво

Областна комисия по социална политика

Комисията по социална политика е постоянно действащ орган и има за цел:

1. подпомагане на областния управител при определяне, организиране и контролиране провеждането на държавната политика за социално подпомагане в областта;
2. оперативно координиране и консултиране на целия процес по изпълнението на приетите стратегически документи за развитие на социалните услуги на областно ниво.

По отношение изпълнението на Областната стратегия Комисията по социална политика има следните функции:

1. Координира изпълнението на областната и общинските стратегии за развитие на социалните услуги в областта.

- 2.Разглежда, обсъжда и анализира състоянието и проблемите при предоставянето на социалните услуги на територията на област Монтана.
3. Координира дейността по деинституционализацията в областта.
4. Взаимодейства с общините получава обратна връзка за напредъка на изпълнението на общинските стратегии за социални услуги.
5. Предоставя възможност за съгласуване на дейностите на общинско и областно ниво по изпълнение на стратегиите за социални услуги.
6. При идентифицирани проблемни зони, възникнали в процеса на изпълнение на стратегията подпомага намирането на решения за преодоляването им.
7. Предоставя възможност за междуобщинска и междуинституционална обмяна на опит по изпълнението на стратегията.
- 8.При необходимост взема решения за междуинституционални и междуобщински инициативи и кампании по приоритетите на областната стратегия.
9. При необходимост дава становища или подкрепя на подготвени проектни предложения от НПО, общини и други заинтересовани страни.
10. Съдейства за осъществяването на мониторинга и оценката на изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, търси съгласувани решения за възникнали проблемни зони, отчетени от ЗМО в рамките на неговата дейност.
- 11.Подпомага РДСП и кметовете на общини в изготвянето на годишен план за изпълнение на областната стратегия за развитие на социалните услуги.
12. Одобрява годишен мониторингов доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги на базата на заложените приоритети и цели на стратегията и на актуализираната оценка на нуждите на групите в риск.
13. Приема междинен и окончателен доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги изготвени от ЗМО.
14. Изготвя и приема, при необходимост, Актуализацията на Областната стратегия за развитие на социалните услуги.

В състава на Постоянната комисия по социална политика към Областния съвет за развитие са включени представители на: областна администрация – областен управител и/или ресорен заместник областен управител, кметове или заместник кметове от всички общини, директора на Регионална дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Монтана, всички дирекции „Социално подпомагане” в област Монтана, Регионален инспекторат по образованието – гр. Монтана, Дирекция „Регионална служба по заетост” – гр. Монтана, Държавна агенция за закрила на детето, Регионална здравна инспекция – гр. Монтана, Регионално представителство на Агенция за хората с увреждания, Български червен кръст – гр. Монтана, юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на социалните услуги в област Монтана и други заинтересовани страни.

В зависимост от темите които се обсъждат, по преценка на Областния управител и директора на РДСП, за участие в заседанията на Комисията могат да бъдат канени и други заинтересовани страни.

Звено за мониторинг и оценка към Областна комисия по социална политика

Звеното за мониторинг и оценка е структура към Постоянната комисия по социална политика към Областния съвет за развитие на област Монтана и е създадено за осъществяване на оперативното изпълнение на дейности за мониторинг и оценка на изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана.

Системата за мониторинг и оценка е предназначена да подпомогне непрекъснатото развитие и подобряване на приетата Стратегия и политиките за социално включване. За тази цел ЗМО работи за:

- Осигуряване на постоянен поток от актуална информация за промените в социалната среда в областта;
- Обезпечаване на текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на областно и общинско ниво
- Изработването на комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Областната стратегия от гледна точка на целевите рискови групи.
- Събира и систематизиране на информация за базовите индикатори по общини, както и текуща информация за социалните услуги и дейности.
- Изпълнява посещения на място за наблюдение на дейности в социални услуги в общините;
- Оказва съдействие и логистика за проучвания, оценки и други дейности, осъществявани от външни експерти или организации по общини;
- При необходимост предоставя консултации и практически съвети на общините и доставчиците на услуги за подобряване на изпълнението на стратегията по места.
- Разработва годишен мониторингов доклад за изпълнението на Стратегията, който се представя за обсъждане и одобрение от Постоянната комисия по социална политика;
- Разработва междинна и последваща оценка и съответно междинен и окончателен доклад за изпълнението на Стратегията, които се представят за обсъждане и одобрение от Постоянната комисия по социална политика;
- Разработва предложения за Актуализиране на Областната стратегия с цел подобряване и усъвършенстване на социалните услуги и мерки.

В състава на ЗМО са включени представители на: областна администрация –ресорен заместник областен управител и експерт, определени със заповед на кметовете на общини общински координатори, директора на Регионална дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Монтана и експерт, експерти от - всички дирекции „Социално подпомагане” в област Монтана,

Регионален инспекторат по образованието – гр. Монтана, Дирекция „Регионална служба по заетост” – гр. Монтана, Държавна агенция за закрила на детето, Регионална здравна инспекция – гр. Монтана, Регионално представителство на Агенция за хората с увреждания, Териториално статистическо бюро – Монтана, Български червен кръст – гр. Монтана, Ресурсен център, юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на социалните услуги в област Монтана и други заинтересовани страни.

Правилата за организацията и дейността на Комисията по социална политика и Звеното за мониторинг и оценка се приемат от Областния съвет за развитие по предложение на Областния управител.

Поименният състав на Комисията и ЗМО се определят със заповед на Областния управител.

7.2 На общинско ниво

Общинският координатор

За изпълнение на областната и общински стратегии е необходимо със заповед на кмета на общината да бъде определен общински координатор, който е стратегически участник в изпълнението както на общинска и така и областната стратегии, тъй като участва в структурите за координация на общинско и областно ниво.

Общинският координатор има следните функции и задачи:

- пряко отговаря за всички дейности, свързани с разработването и изпълнението на стратегията за развитие на социалните услуги на общинско ниво;
ръководи процеса на изпълнение на стратегията и плана за нейната реализация на общинско ниво, съгласува своите действия с кмета на общината, а при въпроси, които изискват решение на общинския съвет, предоставя нужните документи и осъществява необходимите процедури за раглеждане от общинския съвет.
- Има отговорността да информира текущо кмета на общината, общинския съвет и другите отдели в общинска администрация за хода на разработването и изпълнението на общинската стратегия за развитие на социалните услуги и годишния план за нейното изпълнение след заседанията на Общинското координационно звено.
- Като член на Звеното за мониторинг и оценка, синхронизира своите действия на областно ниво, като подава периодична информация за напредъка на изпълнението на общинската стратегия, която трябва да е в пълно съответствие с областната.
- Осъществява постоянно взаимодействие с ДСП и с другите заинтересовани страни на общинско и областно ниво в изпълнение на общинската и областната стратегия за социалните услуги.

- Общинският координатор отговаря за цялостната дейност по организацията и провеждането на заседанията, изпращането и съхранението на материалите, свързани с работата на Общинското координационно звено.

Общинското координационно звено

Общинските координационни звена се създават за разработване и изпълнение на Общинските стратегии за развитие на социалните услуги. Състава и функциите им се определят със заповед на кмета на общината.

Общинските координационни звена имат следните функции и задачи:

- Координират целия процес по разработване, изпълнение и актуализиране на общинската стратегия за развитие на социалните услуги и годишните планове за нейното изпълнение.
- Съгласуват изпълнението на стратегията с ДСП.
- Съгласуват междуобщински механизми за сътрудничество.
- Координират и съгласуват разкриването на социални услуги на общинско ниво преди разглеждането на тези въпроси от съответната общинска комисия и Общинския съвет.
- Взаимодейства с другите координационни структури по въпроси, свързани с изпълнението, както на общинската стратегия, така и на областната стратегия за развитие на социални услуги.
 - Предоставя възможност за съгласуване на дейностите на общинско и областно ниво по изпълнение на стратегиите за развитие на социалните услуги.
- Идентифицира проблемни зони, възникнали в процеса на изпълнение на стратегията, и намира решения за преодоляването им.
- Сътрудничат с екипа на Звеното за мониторинг и оценка, подават информация, търсят съгласувани решения за възникнали проблемни зони, отчетени в процеса по мониторинг и оценка.
- Дават становища по подготвени проектни предложения от НПО, общини и др. заинтересовани страни за целесъобразност по отношение на приоритетите на общинската стратегия за развитие на социалните услуги.
- Събират и обобщават информация за всички подготвени и подадени за участие в конкурентен подбор проектни предложения и инициативи в изпълнение на общинската стратегия за развитие на социалните услуги.
- Координират и съгласуват изпълнението на комуникационната програма на областната стратегия за развитие на социалните услуги на общинско ниво.

8 Ресурси

8.1 Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Необходимият ресурс от кадри и специалисти, които да осигуряват предоставянето на качествени социални услуги в общността и в услуги от резидентен тип, като минимум е заложен в Методика за определяне длъжностите на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността.

Методиката се утвърждава със заповед на министъра на труда и социалната политика с цел спазването на стандартите и критериите за обслужващ персонал в социалните услуги при определяне на конкретни длъжности на персонала в социалните услуги, предоставяни в специализирани институции и в общността, съгласно разпоредбата на чл. 41, ал. 5, т. 1 от ППЗСП и чл. 6 б от Наредбата за критериите и стандартите за социални услуги за деца.

8.2 Финансови и материални ресурси

За финансиране на дейностите за реализация на Стратегията за периода 2016 г. – 2020 г. са възможни схеми на финансиране чрез делегиран бюджет, общинско финансиране на местни дейности, средства от европейски фондове, оперативни програми и национални програми. Възможно е и финансиране от други донори и неправителствени организации, както и средства от частния сектор.

8.3 Възможности за актуализация на Стратегията.

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2016-2020 г.) е документ, който отразява особеностите, значимите проблеми и приоритетните направления в социалната сфера.

Важно изискване, за да бъде Стратегията **непрекъснато действащ документ** е от една страна: да *отговаря адекватно на обществените потребности*, от друга: да *съобразява динамиката на настъпващите промени*, и от трета: да поддържа *системна устойчивост*.

Обществените потребности са водещо основание за съществуването и прилагането на Стратегията като управленски инструмент, насочен към задоволяване на действителните нужди на населението от социална подкрепа.

Същевременно, тя трябва да е документ с разписани паралелни действия на съответствие, спрямо спецификата на задачната среда.

В процеса на управление, осъществяването на постоянен контрол цели, ако се регистрират съществени отклонения по индикаторите за сравнения, да бъдат предприети незабавни мерки за възстановяване на определения баланс между предварително избраните базисни стойности техните променливи величини.

Това означава, че измененията в качествените характеристики на средата предполагат задължително наличие на **възможности за внасяне на корективи** в съдържанието на Стратегията.

Когато става въпрос за актуализация на Стратегията, преди всичко, се разбира административна **процедура** и **технология** на текстовата разработка.

Процедурата отразява нормативно регламентирани действия, предприети за внасяне на необходими изменения по съдържанието.

Технологията покрива изискванията за прилагане принципите на стратегическото планиране при възпроизвеждане на унифициран модел.

Важно е да се отбележи, че актуализацията на Стратегията не е задължителен акт, самоцелно породен от демонстрацията на добри управленски качества, тъй като плановото проследяване на изпълнението се изразява в последователно наблюдение и системен прочит за потвърждаване перманентното съответствие на документа, спрямо условията на средата.

Така че, ако се налага преработка, тя може да варира от „козметично” обновяване на текста до определена степен на съществени изменения в посоката на действията.

Съдържанието на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2016-2020 г.) позволява преработване на **концепцията** до йерархичното ниво на мерките (операциите) и специфичните цели.

Преформулирането на низходящите части от стратегическия раздел на документа може да бъде извършено само след провеждане на **предварително проучване** по актуални данни и разработване **анализ на променената ситуация**.

Подобно на първоначалния вариант, в процеса задължително се включват всички заинтересовани страни, за да се гарантира широкото участие, публичност и обществена представителност на документа.

Актуализираната Общинска стратегия за развитие на социалните услуги (2016-2020г.) подлежи на същия **режим на утвърждаване**, както и първоначалния вариант.

По предложение на Кмета на Общината документът се разглежда и приема на сесия на Общински съвет Монтана.

Раздел Д: Приложение

Приложение 1: Доклад за анализ на ситуацията и оценката на потребностите в община Монтана.